ЫЙ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 145 (7145)
ИЮНИИН 21
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Пар хахалалгые түргэдхэхэ

г болзор соонь, һайнаар хахаһан сэбэр пар—хүдөө ажахын ...урануудай ургасые дээшэлүүлбадалай гол шухала нүхэсэлэй нэгэнниинь мүн. Олон жэлэй дүршэл дээрэһээ харахада агро...кын эрилтэнүүдэй ёһоор бэлэдһэн пар дээрэ тарилга хэхэдэ ...а шилээд дээшэлдэг байна. Гад...ар һайнаар хахалһан колхо...а хабарай полевой хүдэлмэри ...д хүнгэдхэгдэжэ, тарилга саг ...ю хэгдэдэг байһанийнь мэдээжэ.

...э жэлдэ сагай уларил онсо ил...й байжа, полевой хүдэлмэри ...й эндэ урдынхида орходоо орой ...гдээ һэн. Тииһэншье мүртөө ...ал сэбэр партай байжа, хаба... хахалалгые багадхаһанай ...р колхозууд болон машинно...орна станцинууд эртын куль...уудай тарилгые яһала түргэ...үнгэргэжэ шадаа. Мүнөө түрүү ...зуудта тарилгын хойноһоо ха...лха хүдэлмэри эмхитэйгээр ...агдахатаяа нэгэн доро, пар ха...дажа, ерэхэ жэлэй үндэр урга...үндэһэ һуури табигдажа байна. ...агатайн, Иволгын, Хэжэнгын, Кяхтын аймагуудай олохон кол...д, МТС-үүд пар хахалалгые саг ...эхилээд, яһала ехэ талмай эл...лһэн ба саашадаашье элдүү...э байна. Пар саг соонь хахал...нхэдэ 1956 оной хабар пар ба ...рай пар дээрэ эртын борнойлго ...шииг нойтыень бариха гэжэ ...н колхознигууд, механизатор...шиидэнхэй. Тэдэнэр газарай ...лые дээшэлүүлхэ шухала ар...хэсэлнүүдэй нэгэнниинь наг ... болоно гэжэ тоолоод, ...ай энэ үнэтэ ба мүн бусад ...үүлгэнүүдые газарай хүрьһэн...бөөр оруулха уялга абажа, хүр...дарын аймагайхидые, мүн рес...кын хүдөө ажахын хүдэлмэ...шэдые мүрысөөндэ уриһан ... Кяхтынхидай энэ үүсхэл ха...ар дэмжэгдэжэ, нютагай үтэг...энүүд, илангаяа наг шэбхэ мү...элдэ хаа хаанагүй улам ехэ ...айгаар хэрэглэгдэхэ байһан...найдагдана. Пар хахалхатаяа ...доро хүрьһэндэ наг шэбхэ һай... оруулалсабал газарай үрэжэл ...дээшэлхэ байна. Тиимэһээ пар ...хатаяа нэгэн доро мүнөөнһөө ...эд хүрьһэндэ наг шэбхэ оруул...аа хаанагүй үргэнөөр эмхидхэ...рэгтэй.

...а жэлнүүдтэ зарим колхозууд, ...үүдэй хүтэлбэрилэгшэд пар ха...тай нэгэ доро хүрьһэндэ наг ...э оруулха, мүн парай хойноһоо ...анхи харууһалгые зүбөөр хэхэ ...а үгэ хүүр гаргаад лэ, энэ та...өөдтэй юумэ хээгүй һэн. Тэрэ...эстэ ехэхэн талмайда хахалаг...з пар хабар болотор харууһагүй ...а, бог буртаг үбһэндэ даргада...лигэжэ газарай шииг нойтон...косорһон, үрэжэлтэ шанарынь ...аһан байгаа.

...нөө жэлдэ нимэ ябадалые даб... огто болохогүй. Тиимэһээ рес...ка дотор пар хахалалгые эрид ...адхаха шухала. Илангаяа За...ай, Торнин, Хоринн, Мухаршэ... ба бусад аймагуудай колхо... болон МТС-үүд гээгдэлээ дары ...ажа, хүдэлмэридөө хубилалта ...уялгатай. Полевой хүдэлмэри...үлөө гараһан бухы тракторнуу...ар хахалалгада элсүүлжэ, һүни үдэргүй бухы хүсөөрнь ашаглаха шухала.

Пар хахалхадаа агротехническэ бүхы заабаринуудые наринаар сахиха хэрэгтэй. Гүнзэгыгөөр, далантуулангүй хахалха гээшэ тракторист бүхэнэй түрүүшын уялга мүн. Тиихэдэ агрономууд пар хахалалгын, тэрэнине саашадаа харууһалгын шанарые һайнаар шалгаха, механизаторнуудта саг үргэлжэ туһалха ёһотой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ республикымнай хэдэн колхозууд болон МТС-үүд колхозно эрдэмтэ Мальцевай дүй дүршэлөөр газар хахалжа туршалга хэһэн байгаа. Манай эндэхи эрхэ байдалда шаблаагүй плугаар, гүнзэгыгөөр газар хахалжа болохо ба хахалхашье хэрэгтэй гэжэ эдэ туршалганууд харуулаа. Саашадаа Мальцевай дурадхаһан аргаар газар элдүүрилгэдэ зоримгойгоор орохо хэрэгтэй. Түрүү трактористнууднай горьтойхон талмай дээрэ шаблаагүй плугаар пар хахалха гэжэ шиидээд, тэрэнээ бэелүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй түрүү тракторист нүхэр Каримов шаблаагүй плугаар пар хахалха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Мүнөө жэлһээ эхилээд, колхозууднай кукуруза ехээр таридаг болобо. Саашадаа энэ культурын тарилга бүри үргэдхэгдэхэ болоно. Тэрэнине һайнаар элдүүрилэгдэһэн пар дээрэшье тарихабди. Энэ хадаа пар хахалха түсэбөө колхозууд, МТС-үүдэй заатагүй дүүргэхэ, тэрэнэй хойноһоо харууһалгые эрхимээр эмхидхэхэ эрилтэ хэнэ. Энэ жэлдэ олохон колхозуудай шэнэ ба боро газар хахалхаар түсэблэнхэй. Тиимэһээ колхозуудай болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд хахалагдаха шэнэ газарай участогуудые трактористнуудта саг соонь заажа үгэхэ, тэдэнэртэ туһалха ёһотой.

Манай колхознигууд, МТС-үүдэй болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин Центральна Комитедэй январска Пленумээр хараалагдаһан даалгабарие болзорһоонь урид, ойрын 2—3 жэл соо дүүргэхэ аргатай байһан тухайгаа мэдэрээд, мүнөө тэрэнээ бэелүүлхын хойноһоо шууд тэмсэжэ байна. Мүнөө колхозууд, МТС-үүднай ороохо тарянай ургасые эрид дээшэлүүлжэ, малажалаа хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ бата бэхи үндэһэ һуури табижа, мүн түрүү ажахынуудай һайн урэ дүнгүүдые туйлажашье байна. Саашадаа улам ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, ерэхэ жэлэй үндэр ургасын үндэһэ һуури болохо эрхим шанартай пар бэлэдхэхэ гээшэ колхозууд, МТС-үүдэй шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

Колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ерэхэ жэлэй үндэр ургасын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, пар хахалалгые колхоз бүхэндэ энэ гэһээр, эрхим шанартайгаар дүүргүүлхэ гээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго мүн. Пар хахалалга дээрэ тракторнуудые үдэр һүнигүй үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэнь механизаторнуудта туһалха, тэдэнэй байра байдалые һайжаруулха, бухы эрилтэнүүдыень гүйсэд хангаха, түрүүшүүлые урмашуулха хэмжээнүүд абтаха байна.

Силоснэ барилгын һара

☆

Болзорһоо урид дүүргэхэбди

Мүнөө жэлдэ республикымнай колхозууд хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр кукуруза тариба. Энэ культурые силос болгон дарахын тула колхозуудта олон силоснэ барилганууд бодхоогдохо ёһотой. Эдэ барилгануудые бүтээлгэдэ промышленна предприятинууд тусгаар үүргэ дүүргэхэ, колхозуудые шефтээ абажа, энэ хүдэлмэридэнь туһалалсаха байна.

Манай коллектив Улан-Удын промышленна предприятинуудай коллективүүдэй эгээл багань гээшэ. Тиимэшье һаа, бидэнэр республикын нэгэ колхозые шефтээ абажа, силоснэ траншей бариха уялга абаа һэмди. Абаһан энэ уялгаяа дүүргэжэ, манай коллективэй 7 хүдэлмэришэд Сэлэнгын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо 125 тонно силосэй багтаха хоёр траншей малтаад, тэрэнээ ханалжа, оёорложо байнабди. Колхозтой хэһэн договорой ёһоор энэ траншейе августын 1-дэ барижа дүүргэхэ байгаабди.

Эндэ ажаллажа байһан манай коллективэй гэшүүд энэ хүдэлмэрие июлиин 1-дэ дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Абаһан энэ уялгаяа дүүргэхэ арга манайда дүүрэн бии. Траншей болохо нүхэн үни хада малтагдаа. Тиихэдэ хоёр секциин нэгыень шулуугаар ханалжа дүүргээбди.

Нүгөө секциинь ханалха шулуун элһэн бэлэдхэгдээд, траншейн барилгдажа байһан газарта зөөгдэжэ байна. Силоснэ траншейе һайнаар ба түргэнөөр барихын түлөө эндэ ажаллагшад бухы хүсэеэ гаргана. Жэшээлхэдэ, нүхэд Пискунова, Амохова, Хашиин ба Сухарева гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабарие 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тиихэдэ шофер Михаил Петрович Шабунин һайнаар ажаллана.

Манай коллективэйхид ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, энэ шухала хүдэлмэрие түргэнөөр ба һайн шанартайгаар дүүргэхые силоснэ барилга дээрэ ажаллажа байдаг бусад предприятинуудай коллективүүдые уряална.

А. Тарасов, «Главобувьторгын» Бурят-Монголой республиканска конторын начальник.

Барилгын хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлэе

☆ ☆

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (Мухаршэбэр) 600 гектарта кукуруза таряад, га бүриһөө 200 центнер эшэ набшаһа абахаар хараалаанхай, тиин 4600 тонно силос дараха юм. Эндэ 16 траншей, 2 набтар башни баригдажа байна. Энэ барилга дээрэ тарянажалай № 1 бригадын гэшүүд эрхимээр ажаллана. Түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүдээр энэ бригадада колхозой правлениин ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: партийна эхин организациин секретарь К. А. Калашников (зүүн гарһаа) тус бригадын бригадир В. Ф. Филатовта дамжуулгын Улаан туг барюулжа байна.

А. Мантаевай фото.

☆ ☆

Силоснэ башнинуудые барина

Иволгын аймагай «III пятилетка» колхоз (түрүүлэгшэнь Ф. К. Загузин, партийна эхин организациинь секретарь И. А. Антонов) ниитынгээ малые шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула онсо анхаралаа хандуулна.

Мүнөө эндэ силоснэ набтар башнинуудые олоор барижа эхилээ. Жэшээлхэдэ, колхозой центр дээрэ шэнээр баригдажа байгаа малай байрын хажууда тус бүридөө 48 тонно силосэй багтаамжатай 5 набтар башни нэгэн доро баригдажа байна. Тиин энэ табан башни июниин 20-до булта бэлэн болгогдохоор хараалагдана. Колхозой силоснэ барилга хэхэ хүдэлмэридэнь областной партийна һургуулиинхид ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Барилгын хэгдэжэ байгаа газарта колхозой «ЗИС—5» автомашина, 8—10 мори тэргэ таһалгаряагүй ажаллажа, силоснэ башнида хэрэгтэй цемент, модо, шулуу болон бусад материалнуудаар хангана. Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Антонов колхозойнгоо «ЗИС—5» автомашина жолоодогшоор хүдэлмэрилхэдөө үглөөгүүр эртэ ажалдаа гараад, үдэшэ орой болотор бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, бусад колхознигуудта ажалай һайн жэшээ харуулна.

—Хэрбээ ойрын сагта силоснэ башнинуудаа бэлэн болгоогүй һаа, ерэхэ үбэл малдаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхэмнай бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, сабшаламнай бага юм. Һайн шанартай силос эдиһэн малай хэр зэргэ һүтэй болодогые республикымнай түрүү һаалишадай дүй дүршэлһөө эли бодо харагдана. Тиимэ болохолоороо силос даралгада анхаралаа хандуулангүй байжа болохогүй,—гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Тихон Тихонович Акулов хөөрэнэ.

Колхоз барилгынгаа хүдэлмэри энээгээр хизаарлана бэшэ. Мүнөө Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэ Иволгын МТС-эй механизаторнууд 100 тонно силосэй багтаамжатай нэгэ башни барижа эхилээ.

Р. Жигжитов.

Студентнэрэй ба һурагшадай Бүхэсоюзна спартакиаданууд

Олон миллион советскэ физкультурнигууд 1956 ондо болохо СССР-эй арадуудай спартакиадада бэлэдхэнэ. Тэрэнэй урда тээ олон янзын элдэб мүрысөөнүүд болохо юм. Энэ оной спортивна календарь һонирхолтой байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культурын ба спортын комитет июлиин хоёрдохи хахадта Ленинградта студентнэрэй Бүхэсоюзна гурбадахи спартакиада үнгэргэхэнь. Украинын столица Киевтэ август һарада һурагшадай Бүхэсоюзна спартакиада болохо.

Министерствонуудэй спартакиадануудта илагшад—дээдэ һургуулинуудай командანууд студентнэрэй Бүхэсоюзна спартакиадада хабаадажа шадаха байна. Мүрысөөнэй программада: хүнгэн атлетикэ, гимнастика, уһанда тамаралга ба һүрэлгэ, велосипедэй спорт, классическа барилдаан, волейболоор ба баскетболоор түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөн эмхидхэгдэхэ юм.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культурын ба спортын комитедэй, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй дамжуулгын шангууд, дипломууд, вымпелнүүд, хүндэлэлэй грамотанууд илажа гараһан командануудта үгтэхөөр бии болгогдоо.

Министерствонуудтэ студентнэрэй мүрысөөнүүд июлиин түрүүшын үдэрнүүдтэ Москва, Ленинград, Харьков, Вильнюс, Рига болон оронной бусад томо городуудта болохо юм.

Гурба мянга гаран эдир спортсменүүд һурагшадай Бүхэсоюзна спартакиадада хабаадахань. Тэрэнэй болохын урда тээ олон мүрысөөнүүд, зунай наадануд эмхидхэгдэхэ юм. Энэ хадаа үхибүүдэй зунай амаралтын ниитэ түсэбэй гол хубинь болоно.

(ТАСС).

Тамхи хуряажа эхилээ

ЕРЕВАН, июниин 18. (ТАСС). Армениин колхозууд тамхинай баян ургаса абаба. Полидо харууһалга һайнаар хэһэнэй ашаар, хаа хаанагүй гектар бүхэндэ 100—110 мянган эшэ тоологдоно. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 10—15 мянган эшээр олон байна.

Шамшадинска ба Кафанска районуудай колхозууд тамхи хуряажа эхилээ. Олон мянган метр аргамжада тамхинай набшаһад үлгэгдэбэ.

Бургаастайн малшадай баяр

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малай далан дүрбэн точконуудай нэгэн, һүнэй-товарна фермын малшадай байрада хүрэжэ ерэһээр залуу жолоошо машинаяа байлгажа:

—Долгор Очировна! Нүхэр Цыдыпова!—гэжэ дуудана.

—Долгор Очировна, танда һонинтойхон ерээб даа,—гэжэ шофер зөөлэхэнөөр дуугараад, холые шэртэн энеэбхилэн байба.

—Ямар һонин? Хэнһээ?

—Танда дуулгаа бэшэ аал даа. Танине хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшаар баталаа. Мэнэл Москва мордохотнай гээшэ. Аймагай центрһээ нютагаа бусаха харгыдаа энэ һонинине танда аргагүй дуулгахаяа ерээб,—гэбэ. Долгор ехэл урмашан:

—Һайн даа. Баяр асарбат,—гээд, шофёрой гарые шангаар адхаадхина.

1935 ондо, комсомолдо ороһон жэлээ, Долгор ниитын малажал дээрэ һаалишанаар ажаллажа эхилһэн юм. Тэрэ гэһээр нүхэр Цыдыпова энэ мэргэжэлээ һэлгэнгүй, ниилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Һаалишанай ажал гээшэ тиимэшье химда хэрэг бэшэ. Түхэреэн жэл соо: зунай аяма халуундашье, үбэлэй янгинама хүйтэндэшье—хамаагүй, заримдаа үдэр һүнигүй малшад, һаалишад харюусалгата хүндэтэ тушаалаа дүүргэжэл байдаг. Малые һайнаар харууһалхын тулада нягта гурим, дүй дүршэл, мэргэжэл оролдолго хэрэгтэй: малые саг болзортонь уһалха, эдеэлүүлхэ, сэбэрлэхэ болон бусад зоотехническэ шухала эрилтэ заабаринуудые бэелүүлхэ ёһотой бшуу.

Долгор Цыдыпова партиин гэшүүн юм. Һаалишанаар ажаллахаһаа гадна фермые даагшаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг фермынхид һү һааха даалгабаряа һара бүри дүүргэжэ, колхозой малшадай мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ гаранхай. Эндэ үнеэдэй һубайралга үни усадхагдаа, тугалнууд түлигдэдэггүй байрада түлжүүлэгдэнэ. Һалишад һамбаа забдаараа зоотехническэ наукын болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй туйлалтануудтай танилсажа байдаг. Энэ хэрэгтэнь ветеринарна фельдшер, агитатор нүхэр Дансорунов ехэ туһа хүргэдэг юм.

Фермын һаалишад энэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1750 литр һү һааха уялга абанхай. Тэдэнэр уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ Долгор Цыдыпова Дыжит Гармажапова хоёр үнеэдһээ һү һаалгые ехэдхэхэ талаар туйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Фермын бусад һаалишад Цырема Цыбенова, Цыбикмит Будажапова, комсомолка Шойненова гэгшэд мүн лэ һайн амжалтануудые туйлана. Цырендулма Будажапова Дулма Сосорова хоёрой харууһалжа байһан тугалнуудай амидын шэгнүүр ехээр нэмэнэ. Адуулгашан Ширап Будаев үнэн сэхэ ажалаараа малшадай дунда хүндэтэй болонхой.

Энэ фермын малшад үбэлжэлгын түлэг дунда партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй угаа ехэ урма зоригтойгоор танилсаһан юм. Парти, правительствын анхарал оролдолгодо харюу болгон үбэлжэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргэхын, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө тэдэнэр тэмсэбэ. Тиигэжэ үбэлжэлгын хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдые шэн зоригтой ажалаараа дабажа гараа.

Энэ үбэл Бургаастайн эхиндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ гүнзэгы саһатай байгаа. Заримдаа хии бараан хүдэлжэ, харгы дээгүүр хатуу зузаан хүр саһа хаяжархидаг һэн. Энэ шалтагаанһаа фермэдэ үбһэ тэжээл зөөдэг трактор машинануудай ябадал һаатадаг байба. Тиихэдэнь малшад үбэлэй янгинама хүйтэнөөр аяар холоһоо тэжээлээ мори шаргаар зөөжэ асардаг һэн. Хэдышье нимэ забдагүй сагай ушарбашье, фермын хүдэлмэришэд малаа урин дулаан байрада байлгажа, үбһэ тэжээлыень дутамаггүй, шанартайгаар буйлуулжа эдюулдэг байгаа. Теэд эгээл хүндэ хүшэр үдэрнүүд февраль, март һарада, үнеэдэй олоороо тугаллажа эхилхэдэ тохёолдоо. Малшад тугаллаха үнеэдээ һахижа хонодог, хүдэлмэриин гуримые, малай тэжээлэй хэр зүбөөр буйлуулагдаһанине, үнеэ һаалгые, мал эдеэлүүлгые наринаар хаража, зоотехническэ заабаринуудые бэелүүлжэ байдаг бэлэй. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн үнгэржэ, хабарай амисхал ороходо малшад малнуудаа нэгэшье толгой гарза хоролтогүйгөөр бэлшээридэнь гаргажа шадаһан байна. Дулааржа, саһанай хайлаһан хойно Бургаастайн эхинэй хоёр худагайнь уһан шэргэжэ, хүнэгөөр удхахаар бэшэ болоһон юм. Фермынхид хэдэн үдэрэй туршада худагуудаа гүнзэгылэн малтажа, малаа уһаар хангажа шадаа һэн.

—Хабарай сагта малаа хадын үбэрөөр, һайн хагдатай газараар, зунай халуунда ургасаар баян, һэбшээтэйхэн үндэр, һоно батаганаагүй газараар адуулхада зохид байдаг. Намар болоходо малаа хужараар элбэг нуга талаар бэлшээжэ, таргалуулдаг байнабди. Тиихэдэ малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар үнөө ямар арга боломжонуудай байһые булта бодожо үзэһэн, түсэблэһэн байнабди. Манай фермэ шадар, Бургаастай нютагта 80 гектар кукуруза таригдаа. Энэ хабар шиигтэй бороотой байжа, үбһэ ногооной, таряа талханай, кукурузыншье гараса жэгдэ һайн байна. Кукурузын үндэр баян ургаса абажа, саг болзортонь силослэхэ, үхэр малдаа үбэлдөө эдюулхэ, хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ зорилготойбди,—гэжэ фермые даагша нүхэр Цыдыпова хөөрэнэ.

Москва мордохоо байһан Долгор Очировнагай дуугархань хэзээ хэзээнэйхиһээ сортоотой дуулдана, нүхэдтөө олон юумэ захина, илангаяа малаа һайнаар бэлшээжэ, һураггүй ехэ һү һаахыень найдана.

Фермые даагша Долгор Цыдыповагай захяа заабарине малшад бултадаа зүбшөөнэ. Выставкэ дээрэ хараһан үзэһэнөө дэлгэрэнгыгөөр тэмдэглэжэ, ойлгожо ерэхыень тэдэнэр хүсэнэд. Нүхэдэйнгөө нимэ һайн һайхан үгэнүүдые хэлэхэдэ Долгор ехэл баярлажа, ехэл сэдьхэлээ хүдэлһэн хэбэртэй, нюдэниинь ошотойгоор ялалзана. Долгорой шэнэ юумэндэ обтой, тэрэнине ажалдаа нэбтэрүүлхын түлөө аһан шадалаараа оролдодог, туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүйень тэдэнэр булта мэдэхэ байгаа.

* * *

Мүнөө Долгор Очировна Цыдыпова республикынгаа эрхим хүнүүдтэй хамта Москвада, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй гайхамшагта туйлалтануудтай, ажалай түрүү аргануудтай танилсаад бусажа ерэбэ. Түрэл колхоздоо, Бургаастайнгаа эхиндэ бусажа ерээд, тэндэ хадуужа, ойлгожо абаһан шэнэ түрүү юумэнүүдые бодото ажалдаа нэбтэрүүлэн, малайнгаа ашаг шэмые арьбадхахын түлөө бусад нүхэдтэеэ хамта эрид шууд тэмсэжэ байна.

Р. Балданов.

Нүхэр Н. С. Хрущевой Эстонско ССР-тэ ерээд байлга

...ЛЛИН, июниин 18. (ТАСС). ...С-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секре... нүхэр Н. С. Хрущев июниин ...8-най үдэрнүүдтэ Эстонско ...тэ ошоод байба.

...элдэр Н. С. Хрущев Тарту го...шобо, Тапаска районой «Каарлане» гэжэ колхозые хараба. ...Хрущев колхозой түрүүлэгшэ...правлениин гэшүүдтэй ба кол...туудтай хөөрэлдөө. Хүдөө ажа...родукци үйлэдбэрилгые ехэдхэ...үдалнуудые, мүн КПСС-эй ...эй январска Пленумэй шиидхэ...н яажа дүүргэгдэжэ байһанине тэрэ һонирхобо. Удаань нүхэр Хрущев «Виису» гэжэ совхоздо ошоо. Июниин 17-ной үдэшэ Н. С. Хрущев Таллинда республикын искусствын мастернуудай концерт хараба. Нүхэр Н. С. Хрущевой зал дотор ерэхэдэнь, суглараашад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Мүнөөдэр нүхэр Н. С. Хрущев Эстонско ССР-тэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай республиканска болон городской организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэбэ.

„Партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ туһаламжа" гэжэ документнүүдэй сборник

...энэй политическэ литературын ...«Партийна хүдэлмэрилэгшэдтуһаламжа» гэжэ сборник хэблэн ...а.

...3 оной сентябрьһаа 1955 оной ...үрэтэр хэблэлдэ толилогдоһон, ... ажахын асуудалнууд тушаа КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хамтын тогтоолнууд, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнууд энэ номдо оруулагдаба.

Сборник олон тиражтайгаар хэблэгдээ. (ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Малажалые хүгжөөлгэдэ парторганизаци гол анхаралаа хандуулна

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз Яруунын аймаг соо хүгжэнги, олон һалбаритай томо ажахынуудай нэгэн юм. Тус артельдэ малажалай 4 фермэ, таряанажалай 2 бригада, барилгын, огородой ба загаһа барилгын бригаданууд бии.

Артелиин ажахын гол һалбаринь малажал юм. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, колхозой партийна организаци малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдоно. Малшадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй дэлгэрһэнэй ашаар ажалай бага бэшэ амжалтанууд туйлагдана. Ниитын мал хоролто гээлтэгүй, тобир тарганаар үбэлжүүлэгдээд, мүнөө зунай бэлшээридэ эмхитэйгээр гараба. Байгша ажахын жэлэй 8 һарын турша соо энэ артель һаамхай үнеэн бүриһөө 650 гаран литр һү һаажа, аймаг дотороо колхозууд хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, партиин айкомой ба аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй.

ПАРТИИН ДААЛГАБАРИИЕ ХОЁР ЖЭЛ СОО ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

Малажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ойрын 5—6 жэл соо хоёр-хоёрһоо үлүү дахин ехэ болгохо гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабарии 1956 он хүрэтэр, хоёр жэлэй турша соо дүүргэхэбди гэжэ колхозой коммунистнууд партийна суглаан дээрээ шиидхэһэн юм. Удаань колхознигуудай хамтын суглаан боложо, энэ шиидхэбэриие һайшааһан байна.

Олониитэ колхознигуудай дунда партийна нүлөө дээшэлүүлхын тулада колхозой ниитын ажахын гол һалбаринуудта коммунистнууд болон комсомолецууд хубаарилан табигданхай, малажалай фермэнүүдтэ партийна группанууд эмхидхэгдэнхэй. Фермэнүүдые даагшаар, бригадирнуудаар ажахын ба эмхидхэлэй талаар дүй дүршэл ехэтэй коммунистнууд томилогдожо, түбхын түрүүндэ колхозой дунда шатын кадр бэхижүүлэгдэнхэй. Жэшээнь, МТФ-е даагшаар Д. Базаров, ОТФ-е даагшаар Ц. Ширабон, барилгын бригадын бригадираар Б. Цынгежапов, таряанажалай бригадын бригадираар В. Байбородин, огородой бригадын бригадираар М. Минеев гэгшэд ажаллана. Үүсхэл эдэбхитэй коммунистнуудые артелиин ажахын гол һалбаринуудай хүтэлбэрилгэдэ табиһанай ашаар ажал хэрэгынь урагшатайгаар ябадаг болонхой.

Малажалые хүгжөөлгын ба тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлгын гол үндэһэ һууринь хадаа орооһо таряа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэ болоно. Тиимэ тула хүдөө ажахые түсэблэлгын шэнэ гуримые бэелүүлэн, артель энэ жэлдэ орооһото культурануудай тарилга 1700 гектар шахуу хүрэтэр үргэдхөө. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо таряанай ургаса дунда зэргээр нэгэ хахад дахин дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Хабарай тарилга богонихон болзор соо, һайнаар элдүүрилэгдэһэн пар ба шэнэ газарта, эрхим шанартай үрэһөөр таригдажа, баян дэлгэр ургасын үндэһэ һуури табигдаа.

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ кукурузын угаа ехэ удхашанартай байһаниие гүнзэгыгөөр сэгнэжэ, тус колхоз мүнөө жэл 200 гектар кукуруза тариба. Имагтал кукуруза хадаа ойрын 2 жэл соо малай ашаг шэмые хоёр-хоёрһоо үлүү дахин дээшэлүүлхээр орооһо ба шэмэтэ тэжээл үгэжэ шадаха юм гэжэ артелиин гэшүүд һайса ойлгонхой. Кукуруза тарилга дээрэ «СКГ—6» маркын болон түхеэрэгдэһэн ороoһото культурын сеялкэнүүдһээ гадна, гар зэмсэгүүд үргэнөөр хэрэглэгдэбэ.

Зунай бэлшээриин үедэ малай ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын зорилгоор ногоон конвейер ехээр таригдана. Холын ба һүниин бэлшээри эмхидхэгдэхээр хараалагдаа. 200 гектарһаа гадна, 50 гаран гектарта кукуруза ногоон тэжээл болгон таригдаба.

Кукурузаһаа гадна, малда хоолтой тэжээл болгон 700 гектар зелёнкын тарилга, мүн хэдэн гектарта турнепсын тарилга хэгдээ. Тэрэшэлэн сабшалан хадалангай ургасые дээшэлүүлхын тула үтэгжүүлгэ ехээр хэгдэнэ.

Ниитынгээ малда бардам хүрэхөөр бүдүүн, концентрированнэ болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгын асуудалые колхозой правлени ба партийна организаци иигэжэ шиидхэжэ байха зуураа малай байрын барилга болон силоснэ барилгада ехэхэн анхаралаа табина. Мүнөө жэл хониной 2 типовой байра, хурьганай нэгэ байра, шубуунай байра, 18 силоснэ набтар башни, овощехранилищи, ороoһоной склад, мүн малшадай байрын хэдэн гэрнүүд, Хэргэндэ гэжэ газарта томодхогдоһон гүүртын дэргэдэ клуб ба бани шэнээр баригдаха юм. 2 мянга гаран кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, барилгын газарта асарагданхай.

Мүнөө коммунист Б. Цынгежаповай хүтэлбэрилдэг саг үргэлжын барилгын бригада 4 звено боложо таһараад, барилгын хүдэлмэриие түргэн темпээр хэжэ байна. Звено бүхэн тусхай даалгабаритай. Жэшээнь, Цынга Раднаевай звено 11 набтар башни богонихон болзор соо бодхоохо даалгабари абанхай. Мүнөө тус тустаа 50 тонно силос багтааха хэмжээтэй түрүүшын 2 башни баригдаад, удаадахинь дүүрэхэ ойртоо.

—Малайнгаа гүүртэнүүд болон отарануудые томодхоходо алишье талаараа колхоздо таарамжатай байна даа,—гэжэ артелиин түрүүлэгшэ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Бато-Мунко Цыдыпович Цыдыпов хөөрэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Хэргэндэ гэжэ газарта хэдэхэн һарын турша соо үнеэдэй 2 байра, тугалай 2 байра, тоһоной завод, кормокухни, электростанци, силосэй хоёр хахад башни, хоёр квартиратай табан гэр ба улаан булан барижа, һүнэй томодхогдоһон гүүртэ эмхидхээ һэмди. Энэ хадаа электричество хэрэглэхэ, малажалдахи ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилха, ажалай түрүү арга методуудые нэбтэрүүлхэ, малшадай культурна болон ажаһуудалай эрилтые хангаха, мүн фермын шадархи үргэн ехэ сабшалангай газарые шэбхээр үтэгжүүлхэ аргануудые олгобо. Энэ ябуулга экономическа болон бусадшье талаараа колхоздо ехэ ашагтай байна, гэжэ нүхэр Цыдыпов холын хараанай асуудалнууд тухай хөөрэхэ зуураа хэлэнэ.

Ойрын 2—3 жэл соо типовой байрануудаар бүхы малаа гүйсэд хангажа, гүүртэ болон отарануудаа хаа хаанагүй бултыень томодхохоор хараалагданхай.

Ороoһото культура, илангаяа кукуруза тарилгые үргэдхэн, баян ургаса хуряаха, малдаа типовой һайн байрануудые бариха, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабариие 1956 ондо дүүргэхэ гэһэн хүндэтэй зорилго колхозой партийна организаци урдаа табинхай.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ХҮСЭН

Колхозник бүхэн колхозой урда табигдаһан зорилгые һайса ойлгожо, хэһэн хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө һаналаа табижа хандаа һаа ажалай үльгэр жэшээ харуулха, һайн үрэ дүн туйлаха байна бшуу. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабариие 2 жэл соо амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө олониитын дунда ябуулагдаха политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие тус артелиин партийна организаци үдэр бүриингөө ажалай гол шухала хубинь гэжэ тоолодог.

Малажалай гүүртэнүүд, отаранууд дээрэ партийна группанууд эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, Хэргэндын гүүртын партгруппые партийна бюрогой гэшүүн Д. Базаров, Солготын отарадахи партгруппые Ц. Ширабон хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэр хадаа партийна организациин найдамтай туһалагшад болонхой. Партгруппанууд жиирэй малшан бүхэнэй үдэр бүриин ажал хүдэлмэриие, тэдэнэрэй эрилтэнүүдые һайса мэдэжэ байдаг дээрэһээ ажалайнь ябасада дары нүлөөлжэ шадана. Үбэл түл абалгын түлэг үе соо Хэргэндын гүүртэдэ түлигдэдэггүй байрада түлжүүлэгдэдэг тугалнуудай харууһанай бирагүй дээрэһээ хүйтэ абажа үбшэлхэдэнь, группарторг Д. Базаров шадамар бэрхэ, коммунист хүниие тугалшанаар табиха тухай асуудал партийна организациин урда табяа һэн. Тэрэ дарыдань тус гүүртэдэ хоёр коммунистнар нэмэжэ эльгээгдээ һэн, тугалай харууһан һайжаруулагдаһан байгаа.

Гүүртэ ба отара бүхэндэ эндэхи агитаторнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулна. Колхозой, фермын ба малшан бүхэнэй урда табигдаһан зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор тэдэнэр хөөрэлдөөнүүдээ үнгэргэнэ. Колхозой түрүүлэгшэ Б. Цыдыпов, партийна организациин секретарь Ц. Намжилов, группарторгнууд Д. Базаров, Ц. Ширабон болон бусад эдэбхитэд хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай парти, правительствын тогтоолнуудые, гүрэнэйнгөө эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые, уласхоорондын байдал тухай асуудалые тайлбарилһан лекци, элидхэл хэжэ, энэ асуудалнуудые малшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэнэ. Малшадта шэнэ газетэ ба журналнууд саг соогоо абаашагдажа байдаг.

Партийна организаци малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе тодорхойгоор хүтэлбэрилнэ. Апрель һарада «малшадай үдэр» үнгэргэгдэжэ, хахад жэлэй дүн гаргахада, нүхэр Будаевай отара түрүү һуури эзэлжэ, колхозой правлениин ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. Һаалишад хоорондын социалистическэ мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргагдажа, түрүүшүүлэй ажалай дүй дүршэл тухай материалнууд «дайшалхы хуудаһануудта», «молнидо» хододоо толилогдожо байдаг юм.

Колхозой коммунистнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа, малшадай үүсхэлые улам хүгжөөн, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Иигэжэ артелиин бүхы гэшүүдэй дунда КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй хараалһан программые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри улам үргэдэнэ. Колхознигуудай эршэтэ ажалые партийна организаци бодотоор толгойлно. Тэрэ хадаа колхозойнгоо бүхы резервые дүүрэнээр хэрэглэн, 1956 ондо мяха, һү, нооһо ба бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ хоёр-хоёрһоо үлүү дахин дээшэлүүлхын тула бүхы хүсэл оролдолгоо гаргажа байна.

Б. Дондоков.

Түрүүлэгшын тоосоон—партийна суглаан дээрэ

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые колхозойнгоо али зэргээр бэелүүлжэ байһан тухай асуудал Тарбагатайн аймагай «Авангард» колхозой парторганизаци һаяхан зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дубининай тоосоон шагнагдаба.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ талаар партиин табиһан зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, тарилгын бүхы хүдэлмэриие колхоз саг соонь һайн шанартайгаар үнгэргэбэ гэжэ партийна суглаан тэмдэглээ. Малай тэжээлэй культурануудай тарилгые нёдондонойхиһоо ниилээд үргэдхэжэ, кукуруза, наран сэсэг, турнепс, хартаабха ехээр тариха һаа гадна, 160-аад гектар зелёнко тарижа һаяхан дүүргэбэ.

Малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ талаар мүн зарим тэды амжалта туйлагдаа. 1955 оной түсэб эбэртэ бодо малаар 100 процент, хонёор 123 процент дүүргэгдэә. Үнгэрһэн 8 һарын дүн гаргахада тус колхозой фермэ (даагшань нүхэр Булдаков) нютагай үнеэн бүриһөө 700 гаран литр һү һаажа, аймаг соогоо 3-дахи һуури эзэлбэ.

Гэхэтэй хамта, ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ талаар колхозой парторганизаци ба правлениин хүдэлмэридэ бии байһан ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдэбэ. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд гахайн фермын, тэрэниие даагша нүхэр Щербаковой хүдэлмэриие шангаар шүүмжэлбэ.

Тарбагатайн колхозууд гахай үсхэбэрилгөөр республика соогоо ехэхэн үүргэтэйнь мэдээжэ. Теэд «Авангард» колхоз мүнөө жэлэйнгээ түсэб холо дүүргээдүй, 50 гахай шахажа таргалуулха түсэбтэй аад, оройдоо 13 гахай шахажа байна. Тиихэдэ харууһанай хангалтагүй дээрэһээ гахайн түл ниилээд гарзалаа.

Малажалай болон силоснэ барилганuудые правлени һулаар хүтэлбэрилнэ. 180 гахайн байха байра баригдажа эхилээ. Теэд правлениин анхаралаа багаар табидаг дээрэһээ 8 хүнһөө бүридэһэн дархашуулай бригада өөдтэй юумэ хэнэгүй.

Силоснэ барилгын һара хахадһаа үнгэрбэ. Тиихэдэ үбһэ хуряалга эхилжэ, хүнэй бүришье сүлөөгүй саг болохонь, теэд эндэ нэгэшье траншей бүтээгдээдүй. Юун дээрэһээ иимэ гүнзэгы таһалдал болобоб гэхэдэ, шефскэ туһаламжада найдаад өөһэдөө һанаа амархан һууһан дээрэһээнь болоо.

—Манай колхозой ниитын ажахын шухала шухала һалбаринуудта иимэ ехэхэн дутагдалнуудай бии байгаа ушар юуб гэхэдэ, колхозой правлени партийна организаци хоёр ажалай эмхидхэлгэдэ анхарал тон багаар табижа, колхознигуудай дунда эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна, гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд Р. Ананьев, А. Щербаков болон бусад шангаар шүүмжэлбэ.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой үндэһөөр колхозой хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулжа, партийна суглаан зохи шиидхэбэри баталан абаба.

Ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын түлөө

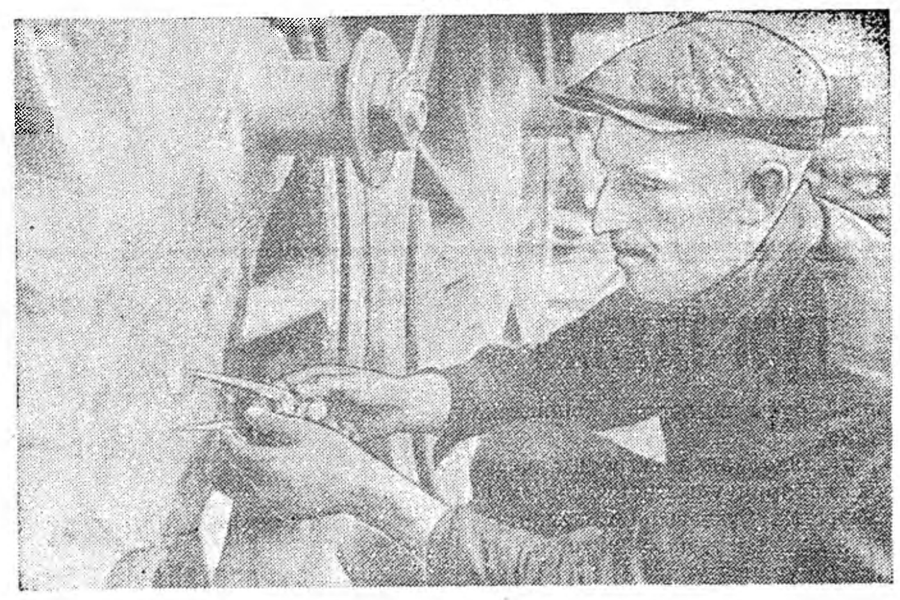

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй паровоз хабсаралгын цехын слесарь Иван Яковлевич Полтарыхин үдэр бүри хоёр нормо дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Полтарыхин ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Уһанзамшадай тэмсэл

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалгые Сэлэнгын бассейнэй уһанзамшад халуунаар дэмжээ. Уһанзамшад арадай ажахыда хэрэгтэй ашаануудые хүрэхэ газартань саг соонь хүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Пароходуудай команданууд хоорондоо мүрысэнэ. Энэ мүрысөөндэ «Шкирятов» пароходой (капитаниинь нүхэр Дорофеев, механигынь нүхэр Слугин) команда түрүүлжэ ябана. Тус командынхид навигациие гээгдэжэ эхилһэншье һаа, ашаа шэрэхэ май һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай. Тэрэшэлэн капитан нүхэр Климентьевэй хүтэлбэрилдэг «Улан-Удэ» пароходой экипаж ажалдаа шэнэ амжалта туйлана. Дурсагдагша пароходуудай команданууд ашаатай баржануудые хойноо шэрэхэеэ болижо, тэдэниие урдаа түлхихэ шэнэ арга хэрэглэн, тамаралгаяа ниилээд түргэдхөө.

Ашаатай пароходуудые газардуулангүйгөөр, хүрэхэ газартань графигай ёһоор абаашаха гээшэ уһан замай техническэ участогуудай хүдэлмэришэдһөө ехээр дулдыдаха байна. Энэ харюусалгые һайнаар мэдэрһэн «ВС—5» земснарядай команда уһан замые гүнзэгырүүлэн заһаха хүдэлмэриие һайнаар ябуулна. Эльһээр дүүрэжэ, гүйхэн болоһон газарнуудые тус командынхид богони болзор соо малтажа хаяна. Тэрэшэлэн мастерска участогуудай хүдэлмэришэд пароходуудай үдэр һүнигүй тамарха ябадал хангана. Нүхэр Шишмаревой хүтэлбэрилдэг № 1 мастерска участогайхид пароходуудай һүниидөө тамархадань туһалдаг хараа-галнуудые зүбөөр носоодог ба бусад тэмдэгүүдые саг соонь табидаг байна.

Һаяхан уһанзамшадай хүдэлмэриин дүн гаргагдажа, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан 56 хүн Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэхэ болобо.

Д. Балданов.

Табанжэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргэбэ

Республикымнай эдеэ хоолой промышленностиин Уланай тээрмын (Баргажан) хүдэлмэришэд нёдондо жэлдэ абаһан уялга соогоо продукци үйлэдбэрилхэ табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ хараалаа һэн.

Тээрмын хүдэлмэришэд иигэжэ эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар валовой продукци үйлэдбэрилхэ табанжэлэйнгээ даалгабариие июниин 1-дэ болзорһоонь 7 һараар урид дүүргэбэ. Ажалай новаторнууд нүхэд Черных, Буянтуев, Цыренов гэгшэд үдэр бүхэнэйнгөө нормые 130 процентһээ доошоо бэшээр дүүргэнэ. Тэдэнэй үйлэдбэрилһэн продукци гансал эрхим шанартай байдаг. Тээрмэшэд ажалайнгаа эмхидхэлые һайжаруулһанай ашаар нёдондоной энэ үеынхиһөө 27 мянган түхэригэй продукци үлүү ехээр үйлэдбэрилөөд байна.

—Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалгатай танилсаабди. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэтэй хамта, продукциин шанарые баһал дээшэлүүлхэ гэжэ тэрээн соо эригдэнэ. Тиимэһээ бидэнэр республикынгаа ажалшадта гансал һайн шанартай хурабшаадха үгэхэ ёһотойбди,—гэжэ хүдэлмэришэн нүхэр Черных мэдүүлнэ.

В. Тараскин.

Гээгдэлһээ гарапан артельдэ

Бурмонпромсоведэй Кяхта городтохи Куйбышевай нэрэмжэтэ олзоборилгын артель урдань системэ дотороо эгээл гээгдэнги артельнүүдэй нэгэн байһан юм. Продукци үйлэдбэрилхэ түсэбынь жэл бүхэндэ дүүргэгдэнгүй үлэдэг һэн. Нёдондо жэлдэ тус артелиин хүтэлбэрилэгшэдөөр шэнэ хүнүүд табигдаһан байгаа. Правлениин түрүүлэгшээр һунгагдаһан нүхэр Силантьев, партийна эхин организациин секретарь болоһон нүхэр Могильников гэгшэд ажалай эмхидхэлые һайжаруулжа, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар эрид хубилалта хэжэ байна.

Артелиин валовой продукци үйлэдбэрилхэ 1954 оонойнь түсэб болзорһоо хоёр һара урид үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Гадна, жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур хэдэн мянган түхэригэй эд бараа үйлэдбэрилжэ, худалдаа наймаанай организацинуудта тушааһан юм. Мүнөө тус артелиинхид табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар Эхэ орон доторнай үргэн далайсатайгаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Продукци үйлэдбэрилхэ нэгэдэхи кварталай түсэб 120,1 процент дүүргэгдээд, хоёрдохи кварталай түсэб мүн лэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Артелиин правлени ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тулада үйлэдбэриингөө бүхы арга боломжонуудые хэрэглэнэ. Модо дархалалгын цехын хүдэлмэри мартын 1-һээ эхилжэ бригадна методтэ оруулагдаа. Тэрэнэй ашаар мебель үйлэдбэрилгэ дээрэ ажалай бүтээсэ ниилээд дээшэлбэ.

Артелиин гэшүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ ажалай новаторнууд нүхэд Собашников, Красиков, Дансарунова, Труднев болон бусад үндэр бүтээсэтэ ажалаараа түрүүлжэ ябана. Эдэ нүхэдэй бүтээһэн мебель, модон амһартанууд болон бусад хэрэгсэлнүүд хододоо һайн шанартай байдаг.

Артелиин үйлэдбэриие үргэдхэхэ ба ажалайнь бүтээсые бүри дээшэлүүлхэ арга боломжонууд бии. Модо хюрөөдэлгэ дээрэ хүсэ ехэтэ пилорамань дүүрэн хүсөөрөө ашаглагданагүй. Хэрбээ тэрэ рамые үдэр бүхэндэ хүдэлгөө хада аймагай колхозуудта ехээр хэрэглэгдэжэ байһан хюрөөдэгдэмэл модо бүри элбэгээр гаргажа болохо юм.

А. Сверчек.

Лекционно пропагандые һайжаруулха

КПСС-эй областной комитедэй май һара соо болоһон V пленум болбол политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын республиканска отделениин хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, лекционно пропагандые һайжаруулха талаар партийна организацинуудай зорилгые тодорхойлһон байна. Тэрээн соо обществын ажал-ябуулга хадаа үргэн ниитын дунда партиин ябуулдаг идеологическа хүдэлмэриин шухала участок гээшэ, тиихэдэ тэрээнэй хүдэлмэридэ хабаадалга хадаа партийна болон ниитын харюусалгатай даалгабариие дүүргэһэн ябадал гээшэ гэжэ сэхэ заагдаһан байна.

Гэбэшье, политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Мухаршэбэрэй аймагтахи отделени урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бэелүүлжэ шадаагүй байһаар. Арад ниитын дунда лекционно пропагандые, научно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха арга боломжонууд Мухаршэбэртэ ехэ юм. Аймаг дотор 12 сельскэ, колхозно 7 клуб, уншалгын 15 байшан, 26 улаан булан, 9 культбаза бии юм.

Хүдөө ажахын, естественно-научна, научно-атеистическэ болон бусад темэнүүдээр лекцинүүдые уншаха мэргэжэлтэй хүнүүд эндэ олон. Аймагай һургуулинуудта дээдэ ба хүсэд бэшэ дээдэ һургуулитай 200 гаран багшанар хүдэлмэрилдэг байна. Хэдэн олон врачууд, зоотехнигүүд, агрономууд болон механигууд хүдэлнэ.

Теэд лекционно пропаганда аймаг дотор ехэ муугаар табигданхай байна гэжэ сэхынь хэлэхэ хэрэгтэй. Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Обществын энэ аймагай отделенидэ (түрүүлэгшэнь нүхэр А. Я. Потапов) хүдөө ажахын оройдоо 12 мэргэжэлтэд, 6 багшанар, 2 колхозой түрүүлэгшэнэр, хэдэн партийно-советскэ эдэбхитэд нэгэдэнэ. Зүгөөр обществын гэшүүд һая наашыншье арад зоной урда лекци уншаагүй байха юм.

Һая болотор КПСС-эй айкомой бюро политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ отделениин хүдэлмэриие бүришье хэрэгсээдэггүй байгаа. КПСС-эй обкомой V пленумэй боложо үнгэрһэнэй хойто тээ лэ тус отделениин хүдэлмэриие партиин айком бюрогойнгоо заседани дээрэ хаража үзэһэн байха юм.

Теэд бюрогой шиидхэбэриин гараһанай хойто тээшье лекционно пропаганда һайжарнагүй. Колхозуудай, МТС-үүдэй, эмхи зургаануудай, предприятинуудай партийна организацинууд лекционно пропагандые олониитын дунда һайжаруулха тушаа анхаралаа багаар табина. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумээр табигдаһан зорилгонуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ колхознигуудые элсүүлхэ талаар өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй. Жэшээ болгон аймагай хэдэн колхозуудые, тэрэ тоодо Булганинай нэрэмжэтэ, Сутайн сомоной Молотовой, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудые нэрлэхэдэ болоно. Эдэ колхозуудта малай ашаг шэмэ үгэлгэ, илангаяа һү һаалга урданайхидаал мэтэ бага байһаар. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ түрүү арга метод малажалдаа удаанаар нэбтэрүүлдэг байха юм. Тиимэһээ энэ колхоздо малай ашаг шэмэ бага зандаа, мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үе соо мал олоор гарзалһан байна.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые хаража байбашье, эндэхи колхозуудта байдаг МТС-үүдэй зоотехнигүүд, малай эмшэд, һургуулинуудай багшанар малажал эрхилхэ шэнэ арга методууд тухай хэлэжэ үгэдэггүй байна. Бурят-монгол хэлэн дээрэ аймаг дотор лекционно пропаганда муугаар ябуулагдана. Юуб гэхэдэ, түрэлхи хэлэн дээрэ лекци уншалгые тоодоггүй ябадал гарадаг байна. Бурят-монгол хэлэн дээрэ лекци уншалгые һайжаруулха мэргэжэлтэй кадрнууд аймаг дотор үгы гэхын аргагүй. Жэшээнь, эндэ Суулгын бурят дунда, Сутайн, Сагаан-Шулуутайн долоон жэлэй ба хэдэн эхин һургуулинуудта дунда ба дээдэ эрдэмтэй багшанар бии. Эдэ нүхэд ямаршье темээр лекци болон элидхэлнүүдые ажалшадай дунда үнгэргэхэ аргатай аад, юумэ хэнэгүй.

Лекционно пропагандые һулаар хүтэлбэрилдэг, энэ хүдэлмэриие үдэр бүри ударидаха ба хинажа байха үүргэеэ бэелүүлдэггүй дээрэһээ нэн түрүүндэ КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой пропаганда ба агитациин таһаг зэмэтэй. Эгээл энэ таһагай һулаар хүдэлмэрилжэ байһан дээрэһээ һүүлэй үедэ КПСС-эй айкомой элидхэлшэдшье, аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй культурын таһагай лекторнүүдшье өөһэдынгөө патриотическа уялгануудые дүүргэлгэдэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг болоһон байна.

Малажалай болон таряанажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда лекци болон элидхэлнүүдые ходоодоо үнгэргэжэ байха ёһотой аймагай лекторскэ группанууд мүнөө дээрээ энэ хүдэлмэреэ орхижорхёо гэхэдэ алдуу болохогүй байна.

КПСС-эй Мухаршэбэрэй айком ажалшадай дунда лекционно пропагандые үргэнөөр ябуулха хэмжээнүүдые ойрын сагта абахаар болоо.

Б. Дымбрылов,
манай корреспондент.

Хонидые үбэл хурьгалуулдаг болоё

...нгэрэгшэ үбэлдөө залуу хонишон ...трий Абрамовтай хамта 204 эхэ ...идые зуу гаран түлгэнүүдтэйгээр ...уүhалжа, нэгэшье хоролтогүй... хүхэ ногоон дээрэ гаргаабди. ...жэлгын эхилхэдэ харууhалжа ...hан 204 эхэ хонинhоо 254 хурьга ...а ба хонин бүриhөө дунда зэр... 3 килограмм ноохо хайшалха ...алистическэ уялга абаа hэмди. ...уялгаяа амжалтатайгаар дүүр...н түлөө үбэлжэлгын эхилhэн ...үшын үдэрhөө хонидойнгоо ха...а, эдеэлүүлгые hайнаар эмхид... захалаабди.

...ниднай январь hара соо хурь...жа захалаад, март соо бултадаа ...ю. Хонидые үбэлэй hа...үдта hубарюулжа байгаад тү...жэ, хурьгадые кошарно-базова ...ар түлжүүлхэдэ холо дээрэ бай... Би колхоздоо арба hайса гаран ...эй туршада хонишоноор хүдэл...ибэшье, энэ аргые түрүүшын... хэрэглээб. Тиибэшье, муу бэшэ ...алта туйлааб.

...рим газарта үбэлэй нэгэ hара ...олон хонидые гансата түрэхөөр ...ндо оруулаад, хурьгалжа за...алаарнь хүшэхэржэ ядаhаар ...гадаа гарзалуулха ушарнууд ...ндэг. Хурьгадые үбэл абахада ...ерээ hайн бэ гэхэдэ, эхэ хонид ...ан, үбhэ хоолшье элбэг байдаг. ...ээд үбэл гараhан хурьгад но...ой ургатар томо болошоhон бай... туладаа нэмэлтэ ноохо үгэдэг ... Хэрбээ ажалай энэ түрүү аргые ...лэжэ шадабал хурьгад гарзал... болихо байна. Зүгөөр, хонидые ...түрүүлхын тула таарамжатай ... байра хэрэгтэй.

...дэнэр хонидойнгоо түрэхэhөөнь ...ад хоног урид hүрэгhөөнь таhалжа, тусхай харууhа, эдеэлүүлгэ эмхидхээд, түрэhэнэйнь hүүлдэ баhа арбаад хоног соо ингэжэ харууhалаад, hүрэгтэнь нииллүүлдэг байнабди. Тиигэжэ манай отарада январь, февраль, март hаранууд соо 204 эхэ хонинhоо 204 хурьгад абтаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Эгээн түрүүн январь hара соо хурьгалhан 50 гаран эхэ хонидые тусхай харууhанда байлгажа, март, апрель hаранууд соо дахин ороондо оруулаабди. Тиигээд июль, август hаранууд соо табяад хурьга сохом абахаар хүлеэнэбди.

Мүнөө манай отара хонидойнгоо ноохо хайшалжа эхилэнхэй. Зуу гаран хонид хайшалагдажа, хонин бүриhөө дунда зэргээр 3,1 килограмм ноохон абтаад байна.

Малhаа абтадаг ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой гарахада манай «Победа» колхозой гэшүүд ажахынгаа гол hалбаринуудай нэгэн болохо малажалые хүгжөөхэ, тэрэнhээ ашаг шэмэ хоёр, хоёр хахад дахин ехээр абадаг болохо гэжэ шиидээ hэн. Ойрын 5—6 жэл соо хэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудаа болото дээрэнь бэелүүлхын тулада мүнөө манай колхозниигууд улам эршэ зоригтойгоор ажаллажа байнхай.

Гэбэшье, манай ажалда ехэхэн дутагдалнууд ушардаг. Жэшээлхэдэ, колхозоймнай хонин hүрэгэй үүлтэр шанарай талаар элдэб ноохотой, отара бүхэндэ худхаршанхай, үнгэ зүhөөрөө, ноохонойнгоо шанараар илгагдаагүй байна. Хонидой үүлтэр hайжаруулжа, ноохонойнь шанарые дээшэлүүлхын тула ехэ хүдэлмэри сагүргэлжэ хэхэ ёhотой байгаа. Теэд энэ хэрэгые колхозой правлени, түрүүлэгшэ нүхэр Кожевников, зоотехник нүхэр Иванов гэгшэд тоонгүй. Тиихэдэ Үдын МТС-эй главна зоотехник К. Кузьмин хонидой отарануудта тон үсөөн ябадаг, ажалдамнай зохихо заабари, хэрэгтэй туhаламжа багаар үзүүлдэг байна. Мүн отара бүхэнэй ахалагша хонишод хонидые искусственнаар ороондо оруулха мэргэжэлые шудалаа hаань, hайн байгаа. Теэд МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа табидаггүй.

Энэ жэлдэ манай Үдын МТС-эй харьяата колхозуудта хэдэн мянган хонидой hубайрhан ушар харууhа, эдеэлүүлгын муу байхаhаа гадна, хонидые ороондо оруулха хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэhэнhээ болоо. Тиихэдэ хурьгадые томо түлгэ болоторынь эхэhээнь таhалдаггүй байна. Иимэ ушар манайшье колхоздо болодог юм. Тиихэдэ, манай колхоз кукурузые яhала ехээр тарибашье, гансал hаамхай үнеэдтэ силос эдюулхэ гэжэ хараалаад лэ, юундэшьеб, хонидто силос эдюулхээр түсэблөөгүй. Хэрбээ эхэ хонидой түрэхэhөө урид, түрэhэн хойнонь тэдээндэ кукурузын силос үгэлсөө hаа, hайн байха hэн. Хонид түрэhэн үедөө шэмэтэ тэжээлдэ ехэ дуратай байдаг юм.

Бидэнэр абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө саашадаа тэмсэн, мүнөө зунай бэлшээриие hайнаар эмхидхэжэ, хонидоо хүсэд таргалуулхабди.

Астафий Серипионов, Хоринн аймагай «Победа» колхозой хониной отарые даагша.

Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Неругэй СССР-тэ ерээд байлга

СВЕРДЛОВСК, июниин 17. (ТАСС). Индиин Республикын Премьер-Министр, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Джавахарлал Неру ба тэрээнтэй хамта ябагшад мүнөөдэр Магнитогорскhоо эндэ ерэбэ.

Аэродром Индиин Республикын ба Советскэ Союзай тугуудаар гоёогдоhон байгаа. «Премьер-Министр Неруда амар мэндэ! Ерэхыетнай гуйнабди!» гэhэн үгэнүүд хинди ба ород хэлэн дээрэ улаан будтэ бэшээтэй байгаа.

Свердловск городской Соведэй түрүүлэгшэ И. И. Муравьев облисполкомой түрүүлэгшын орлогшо А. И. Быков, партиин областной комитедэй секретарь А. М. Кутырев, городой олон тоото ажалшад айлшадые угтаба.

И. И. Муравьев Джавахарлал Неруда хандажа тобшохон үгэ хэлэбэ:

Свердловскэ ажалшад манай түрэлхи Уралай газар дээрэ Таниие хараhандаа, агуусхэ Индиин арадуудта бүхы советскэ арадай гүн ехэ хани барисаанай мэдэрэлтэйгээр хандадаг байhаниие Танда мэдүүлжэ байhандаа баяртай байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Джавахарлал Неру харюугай үгэдөө ингэжэ хэлэбэ.

—Би танай ехэнүүд городуудаар ба нэгэ хэдэн hуурин газарнуудаар ябааб. Хаа хаанагүй манниие үнэн зүрхэнhөө халуунаар угтаа. Би танай орон тухай мэдэбэб, тэрээн тухай оло дахин уншаа hэм,

Джавахарлал Неру сэсэгүүдээр, Индиин Республикын ба Советскэ Союзай национальна тугуудаар гоёогдоhон машинада hуужа город ошобо.

Свердловскын үйлсэнүүдтэ Уралай олон арбаад мянган ажалшад тэрэниие амаршалаа.

Советскэ Союзай ба Индиин Республикын хоорондо хани барисаан мандаха болтогой!

Агуусхэ индийскэ арад мандаха болтогой!

—Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой! гэhэн абяан суурятана.

Мүнөөдэр индийскэ журналистнууд мүн Свердловск ерэлсээ.

СВЕРДЛОВСК, июниин 18. (ТАСС). Мүнөө үглөөгүүр Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Неру ба тэрээнтэй сугтаа ябалсажа байhан хүнүүд Сергей Орджоникидзын нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлгын Уральска заводто ерэбэ. Хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд Индиин Премьер-Министрые халуунаар амаршалаа.

Айлшад предприятиин цехүүдые хараа. Заводой директор Г. Глебовский тайлбарилта үгэбэ. Хэбэй-шудхалгын цех соо Дж. Неру Уралмашзаводой бүтээhэн томо хэбэй машинануудай хүдэлмэриие ажаглан хараба. 100 гаран хүдэлмэришэдые өөрынгөө мэргэжэлдэ hургаhан заводой үнинэй шудхагша П. Антоновтой Неру тэндэ танилсаба.

Механическа цехүүд соо Дж. Неру алхалан ябадаг экскаваторай 14 куб удхаха шанагын хабсаруулгые ажаглан хараба. Харуулдалгын, тошилдолгын, карусельнэ ба бусад томо уникальна станогуудай дэргэдэ айлшад удаан байжа хараа.

Заводой территори дээрэ хаа хаанагүй хүдэлмэришэд Дж. Неруе нэрьемэ альга ташалгаар, амаршалгын хашхаралдаагаар угтаба.

Цехүүдые хараhанайнгаа hүүлээр айлшад предприятиин директор Г. Глебовскитой хөөрэлдэбэ. Тэрэ хадаа заводой түүхэ тухай, металлургическа, нүүрhэнэй, нефтиин ба хүндэ промышленностиин бусад hалбаринуудта зорюулан заводой бүтээн гаргажа байhан продукци тухай айлшадта хөөрэжэ үгэбэ. Дж. Неру Г. Глебовскиhоо олон асуудал hураа. Тусгаарлабал, тэрэ хадаа салин хүлhэ, страхованиин системэ, амаралтые эмхидхэлгэ, хүдэлмэришэдэй техническэ ба юрэнхы эрдэмэй hуралсал, гэр байрын барилга гэхэ мэтые hонирхобо. Индидэ баригдажа байhан металлургическа комбинадта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгые тус завод бэлэдхэнэ гү гэжэ Дж. Неру тэрэнэлэн асууба. Машина бүтээлгын бусад предприятинуудтай хамжажа, Уралмашзавод Индиин ехэ захилнуудые дүүргэнэ, тусгаарлабал блуминг, рельсо-балкын стануудые, доменно ба мартеновскэ пеэшэнүүдэй түхеэрэлгэ бэлэдхэнэ.

Хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ заводой директор 7—10 мянган хүдэлмэришэдэй ажалые hэлгэдэг алхалагша экскаваторай моделиие, заводой гол цехүүдэй ба продукциин зурагуудтай альбомые, Уралмашзаводой маркатай значогуудые Индиин Республикын Премьер-Министртэ бэлэглэбэ.

Заводой хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ Дж. Неру ингэжэ бэшэбэ: «Энэ гайхамшагта заводые ехээр hонирхон хараабди, hургаал абаабди. Директор бидэнэртэ томо машинануудые харуулаа, тэдэнэй хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгөө. Энээнэйнь түлөө тэрээндэ баясхалан хүргэнэбди».

Удаа тээнь Индиhээ ерэhэн айлшад заводой хүдэлмэришэд-басагадай хамтын байрада орожо хараба. Булад хайлуулагша Д. Сидоровскиин, техник Г. Юшковой, цехын начальник П. Левандовскиин ажаhуудаг гэрнүүдтэ оробо. Дж. Неру комнато бүхэндэ орожо, тэндэ байhан хүнүүдтэй хөөрэлдөө. Дж. Неру булад хайлуулагша Д. Сидоровскиhоо ингэжэ асууба:

— Танайда үхибүүд бии гү?

— Хоёр хүүгэдтэйб. Хүбүүмни 10-дахи класста оронхой, басагамни педагогическа институт дүүргэжэ байна,—гэжэ тэрэ харюусаба.

Уральска геологическа музейдэ орожо айлшад дэлхэй дээрэхи эгээн баян минералнуудай коллекци хараба. Тэмдэглэлэй дэбтэртэ Дж. Неру ингэжэ бэшээ: «Энэ хадаа ямаршье хүнэй ехээр hонирхохо, илангаяа геологи шудалжа байhан хүнэй hонирхохо гайхамшагта гоё музей байна. Урдада студент байхадаа геологи шудалhан ушарhаа, би энээниие ехээр hонирхоноб. Эндэ суглуулагдаhан ашагта малтамалнуудай гайхамшагта коллекциие ехэ анхаралтайгаар шудалха дуратай байнаб».

Тэрэнэй hүүлээр айлшад Свердловскын Пионернүүдэй ордондо оробо. Дж. Неру арадай үльгэрнүүдэй ёhоор зурагдаhан зурагуудтай комнатонуудые ехээр hонирхон хараа. Эдир пионернүүд өөhэдынгөө хэhэн атомна электростанциин моделиие Дж. Нерудэ харуулба.

Мүнөөдэр ажалшадай депутадуудай Свердловскэ горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ И. И. Муравьев Дж. Неругэй хүндэлэлдэ завтрак үгөө.

Завтрак халуун хани барисаанай оршон байдалда боложо үнгэрбэ.

Үдэшэлэн оперо ба баледэй Свердловско театрын байшан соо индийскэ айлшадай хүндэлэлдэ ехэ концерт болобо.

Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Неру Сталинай нэрэмжэтэ Московско автомобильна заводто ошожо хараа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дж. Неру «ЗИС-110» гэжэ автомашина хаража байна.
ТАСС-эй фотохронико.

Шухала хүдэлмэриие хэрэгсээнэгүй

...чурын аймагай центр Бичура ...оной тэг дунда гэхээр республи... Хүдөө ажахын министерствын ...үүд хоорондохи Бичурын уhа...иин системын байшан тобойжо ...г. Энэ управлени хадаа Куда... Бичурын ба Мухаршэбэрэй ай...удай колхозуудай сабшалан ...мелиоративна хүдэлмэринүү... ябуулха уялгатай юм. Теэд Ку...а ба Мухаршэбэрэй аймагуудай ...зуудай сабшалангай газар ...аруулха, үбhэ ногоо ехээр ур...а хүдэлмэри ябуулхаhаа бай..., тус системын хүтэлбэрилэгшэд ...үзэгдөө, харагдаашьегүй бай...иимэhээ гансахан Бичурын ай... колхозуудта мелиоративна ...мэриин талаар ямар туhалам...үүлэгдэнэб гэжэ хаража үзэе.

...р жэлэй саада тээ уhалууриин ...системын хүтэлбэрилэгшэд Но...ретенскэ сельсоведэй Сталинай ...жэтэ колхоздо уhалууриин ка...татаха гэжэ договор батал hан ...а. Теэд сабшалангай газар ...а тэрэ канава мүнөө хүрэтэр...дүүргэгдээгүй, харин хори мянга ...н түхэригэй мүнгэн зөөри гарга...гдаад, хаягдашоо. Гадна, уhа...иин энэ системын хүсөөр баригдаха ёhотой эндэхи Бага-Куналейн, Буйн уhалууриин системэнүүдэй нэгэниинье ашаглалгада оруулагдаагүй байhаар. Тус уhалууриин системын управлениин иимэ муугаар хүдэлмэрилhэн дээрэhээ 8500 гектар уhалагдадаг сабшалангай талмайн аяар 3000 гаран гектарынь уhалагдангүй үлөө. Тэрэшэлэн энэ управлениин гэмээр 4200 гектар тарянай талмай уhалагдаагүй байна.

Энэ управлениин хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал, управлениие эрхилэгшэ нүхэр Шишкин, ахалагша инженерэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Карлов гэгшэд юумэ хэхэгүй мүртөө уhалууриингаа системые заhабарилха гэхэдэнь колхозуудта заримдаа hаад ушаруулдаг байна. Эгээл эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй оhол назагай хүдэлмэриин гэмээр дээрэ хэлэгдэhэн уhалууриин системэнүүд мүнөө хүрэтэр хүдэлмэрилнэгүй. Үнгэрhэн март, апрель, май hаранuудта тус управлениин хүтэлбэрилэгшэд аймагай колхозуудта ямаршье туhаламжа үзүүлээгүй. Ядахын сагта аймагай колхоз бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудые, сабшалангай газар уhалха звенонуудые эмхидхэлсэхэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ туhалха аргатай байгаа. Теэд энэ талаар юушье хэгдээгүй. Мүнөө хүрэтэр олон колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй бригаданууд эмхидхэгдээдүй, сабшалангай газар уhалха тусхай звенонуудшье байгуулагдаагүй байhаар. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Энэ колхоз 500 гектар сабшалангай, 150 гектар тарянай уhалууриин газартай юм. Гэбэшье, тус колхоз мүнөө хүрэтэр сабшалангайнгаа гектаршье газар уhалаагүй байна. Бүхэли хабарhаа хойшо энэ колхозой сабшалан дээрэ нэгэшье хүн хүдэлмэрилөөгүй байха юм.

Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Рузанов «хүдэлмэришэн, сабшалан дээрэ хүдэлмэрилхэ хүн үгы» гэжэ мэдүүлдэг байгаа. Теэд үнэндөө тиимэ аа гү гэхэдэ тад ондоо. Юуб гэхэдэ, ажалда гарадаггүй хүнүүд эндэ олон. Окино-Ключевскойн сельскэ Совет, колхозой правленишье тэдэзониие ажал хүдэлмэридэ элсүүлхэ тушаа хэмжээ абадаггүй байдагынь гайхалтай.

Д. Будажапов.

Байгаалиие шэнжэлхэ эрдэм ухаанай асуудалаар хөөрэлдөөн

НАРАНАЙ БҮРИЛДЭЛ ТУХАЙ

Хэжэнгын аймагай Чесаның МТС-эй хүдэлмэрилэгшэ А. Бадмаевай асуудалда харюу болгон энэ статья толилогдобо

Наран—манда тон дүтын одоп болоно. Газар дэлхэйhээ Наран хүрэтэр 150 миллион километрын зайтай юм. Энэ тоо айхабтар ехэ болобошье, огторгойн ондоо одо мүшэдтэй жэшэхэдэ дан ехэ бэшэ байна. Удаадахи, дүтэшэг одон—эхин Центавра —хоёр миллион үлүүтэй дахин холо, бусад одонууд бүришье саана байдаг. Ондоо одо мүшэдтэй жэшэбэл, Наран hураггүй дүтэ болоно. Энэ ушарынь шэнжэлэлгэ хэхэдэ ехэ удхашанартай юм.

Телескоп гэдэг ехэ дурамаар Наранай нюур талые харадагбди. Тиимэ шэнжэлэлгэ хэхэдээ Нарые, тэрэнэй хубилалтануудые адаглан тодорхойлхо, дэлхэйн агаарай дээдэ хубидахи хэдэ хэдэн үзэгдэлнүүдтэ, радио долгиндо, хойто зүгэй туяануудай, магнитна хүрилэлгын бүридэхэдэ нүлөөлдэг хубилалтануудай шалтагааниие мэдэжэ болохо байна. Наранай ба Газар дэлхэйн «ажабайлгын» эдэ холбоонуудые советскэ эрдэмтэд тон нарииhаар шэнжэлжэ байнхай. Гэдэнь арадай ажахыда угаа ехэ удхашанартай.

Наранай хиртэхэ үеэр тэрэнэй гадар талые, тэрэнэй эрмэг шэгшэгүүдтэхи тэбсэг хушуунуудые, Наранай хүреэе шэнжэлжэ шадагдахаар байдаг. Энэ ушар Наранай байгаалиие hайтар мэдэхэ, тэрэнэй бүрилдэлые, температурые шэнжэлхэ хэрэгтэ туhална. Ондоо одо мүшэдые шэнжэлхэ тиимэ арга үшөө олдоодүй. Тон холын одо мүшэдэй бүрилдэhэн зарим хубинуудhаа байтагай, харин нюур талыеншье телескоп дурамаар хаража шадагдахагүй байна. Тиигэбэшье, одо мүшэдые бүхы дээрэнь шэнжэлжэ, тэдэнэй ямараар хүгжэдэг байhан тухай тобшолол хэхэ, тэдэнэй уг гарбал ба хайшан гэжэ хубилдаг тухай асуудалнуудые (огторгойе шэнжэлхэ мүнөөнэй эрдэм ухаанай тон шухала асуудалнуудые) шиидхэхэ аргатайбди.

Нарые шэнжэлхэ хүдэлмэри хүнэй түдэгэсэдэг асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ, оршон тойрон байгша бүхы юумые ойлгон мэдэрхэ ябадалда угаа шухала удхашанартай.

Наран хадаа хайламал газай түхэлтэй угаа томо (хэмжээгэйнгээ талаар Газар дэлхэйhээ 1 миллион 300 мянга дахин ехэ) бүмбэрсэг болоно. Наранай нюур талые дурамдахадаа тэрэнэй газаа талын охёо бууралhан, hаруул хубиие нэбтэ (hаруул хубинь барагдатар) хэдэн зуун километр хүрэтэр харадаг байнабди. Бидэндэ харагдадаг дээдэ талыень фотосфера («гэрэлэй бүмбэрсэг») гэжэ нэрлэдэг. Тэрээнhээ сааша «харадаг болоодүйбди»; бүри саагуурхи хубинуудтань манай нюдэн хүрэхэгүй байна.

Фотосферые Наранай «нюур тала» гэжэ бараглан нэрлэдэг. Бараглан гэжэ юундэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, үшөө хэдэн гадар хубинууд тэндэ байдаг байна бшуу. Тэрэ нюур талынь температура дунда жэшээгээр 6000 градус болодог. Тиимэ температурада хамаг бодосууд, хайласагүй зүйлнүүдшье ууралтан дэгдэжэ, халуун газ болошодог байха юм.

Телескоп дурамаар харахада, фотосфера гэдэгнай бирзагар бутархай юумэн шэнги бүрилдэлтэй байдаг: бүүдэгэршэг байхаданьа бүри эли бүдэр толбонууд харагдадаг. Тиимэ тодо бүдэр толбонууд зураг дээрэ жэжэхэн боложо харагдана. 1905 ондо ородой эрдэмтэ А. Ганскиин тодоруулhанай ёhоор, Наранай бүдэр толбонууд 700—1000 километр ута хэмжээтэй байдаг. Фотосферэдэхи газай түхэлтэй тэдэ зарим бүрилдэлнүүд хубилдаг гэжэ тодорхойлогдонхой.

Наранай нюур талада үе үе харагдадаг бүдэр толбонууд хой hалхинай бүрилдэhэн фотосферэдэ хүрилэн бүрилдэhэн зүйлнүүд болоно. Тэдэниие Дэлхэйн атмосферэдэхи циклонуудтай жэшэжэ болохо байна. Тиимэ бүдэрнүүдэй хэмжээнь олон янзын (хүндэлөөшөө 100—200 мянган километршье) байдаг юм. Тиимэ бүдэр толбонуудай температурань 4500 шахуу градус болодог, тиимэhээ фотосферын үнгэ соо бүдэхи бүрүүл шэнгеэр харагдадаг. Харин фотосферын зарим хубинь илангаяа хурсаар гэрэлтэдэг, тэрээниие гал дүлэн (факел) гэжэ нэрлэдэг байна.

Шэнгэрэн зөөлэрhэн газhаа бүрилдэдэг фотосферэ дээгүүр бүри ехээр шэнгэрhэн хэдэн үетэй атмосферэ (Наранай) бии гэжэ элирүүлэгдэнхэй.

Наранай атмосферын эгээн дээдэ, тон шэнгэн хубиие Наранай хүреэ гэжэ нэрлэнэ. Наранай хүсэд хиртэхэ үедэ тэрэнэй атмосферэнь хүндэлөөшөө зүhэгдэжэ дэлгэгдэhэн мэтээр харагдадаг. Тусхай зэмсэгүүдые хэрэглэн, Наранай хүреэе хиртээгүйдэншье шэнжэлдэг болонхойбди. Мүнөө Пулковско обсерваториин хададахи станцида тиимэ шэнжэлэлгэнүүд амжалтатайгаар хэгдэнэ.

Наранай атмосферэ дотор халуун газууд таhалгаряагүй тамаран хүрилдэг, манай дэлхэйн атмосферынхидэ түhөөтэй урадхалнууд бии байдаг юм. Наранай атмосферын зарим хубинуудай эрьесын скорость жэгдэ бэшэ, дээдэ талань hураггүй түргэн байдаг гэжэ ажаглагдаа. Гэхэ зуура, тэрэнэй тэнсүүриин хубилдаг, саг үргэлжэ эрьелдэн хүрилдэг ушарhаань, заримдаа Наранай нюур талаhаа дээшээ хэдэн зуугаад мянган километртэ соробхилдог, гэрэлтэй газай угаа ехэ фонтанууд (протуберанецууд) гарадаг. Тиимэ протуберанецууд туйлай түргэнөөр — секунда соо 500 хүрэтэр километрын хараанда сасардаг байна.

Бүри hаяшаг протуберанецуудые Наранай хүсэд хиртэхэ үедэл хаража болохо гэжэ ойлгогдодог байhан юм. Харин мүнөө огторгойе шэнжэлдэг эрдэмтэд телескоп соо оpohон Наранай дүрсые бүрүүл дискээр hайса халхалаад, эрхим шанартай тусхай зэмсэгээр, гэрэл илгаруулдаг тусхай хэрэгсэлнүүдээр протуберанецуудые дуратай сагтаа шэнжэлхэ аргатай болоо. Манай орон доторхи эгээн ехэ — Крымскэ астрофизическэ обсерваторидо ажалладаг профессор Северный, тэрээнтэй хамта хүдэлмэрилэгшэд протуберанецуудые кино болохоор буулгажа байна. Тиимэ кинофильмые hайтар шэнжэлэн харахадамнай—Наран дотор тохёолдодог онсо зүйлнүүдые ба шэнэ ёhые тодорхойлон мэдэхэ арга олгохо байна.

Нарые шэнжэлхэ, ондоогоор хэлэбэл—Наранай нюур талада болодог үзэгдэлнүүдые саг үргэлжэ адаглан хараха хүдэлмэри Советскэ Союз дотор үргэн ехээр эмхидхэгдэнэ. Наранай үзэгдэлнүүдэй Газар-дэлхэй дээрэхи үзэгдэлнүүдтэй ямар холбоотой байhыень шэнжэлхэ илангаяа hонирхолтой хүдэлмэри Пулковско обсерваториин хүдэлмэрилэгшэд hүүлэй арбаад жэл соо хэжэ байнхай.

Мүнөөдөө Наранай газаада талань лэ шэнжэлэгдэдэг байhаар. Гэбэшье, тиимэ шэнжэлэлгэнүүдые хэжэ олоhон мэдээнүүдые физикын ба механикын хуули ёhонуудhаа үндэhэлэн гарадаг тобшололнуудтай сасуулхада, бодосой тон жэжэ хубинуудые—атомна ядронууд, электронуудые шэнжэлжэ үзэхэдэ, Наранай ба бусад одо мүшэдэй дотоодын бүрилдэл тухай теори гаргаха, тэдэнэй гүн доторхи бүрилдэлые тодорхойлон мэдэхэ, тэндэ ямар байдаг, ямар хубилалтануудай болодогые элирүүлхэ арга олгоно.

Наранай, одо мүшэдэй доторхи бүрилдэлынь лабораторинуудта шэнжэлжэ дадаhан зүйлнүүдhээмнай hураггүй ондоо юм. Гэбэшье, жэжэхэн хубинууд болохо электронууд ба протонуудынь Газар дэлхэйнхидэл адли байхаhаа гадна, лаборатори соо шэнжэлэн тодорхойлогдоhон хуули ёhонуудые тэдээндэ хэрэглэжэ болохоор байдаг. Одо мүшэд, Наран юун дээрэhээ гэрэл туяа сасардаг бэ гэхэдэ, тэдэнэй гүн дотор тэhэрэлгэ дэлбэрэлгэнүүд боложо, задаран сүлөөрhэн атомай хүсэн гэрэл сасаруулдаг гэжэ мүнөө тодорхойлогдоо.

Физическэ лабораторидо шэнжэлэлгэ хэhэн тодорхойлолгонуудhаа, ядрогой задаралгатай жэшэhэн сасуулбаринууд дээрэhээ харахада, олонхи одо мүшэдэй гүн доторхи атомай хүсэниинь водородые гелий болгон хубилгаhанай эсэстэ сүлөөрдэг байна. Тиимэ болохолоороо, Наран ба одо мүшэд нэгэ бодосые (водородые) таhалгаряагүй хубилган ондоо бодос (гелий) болгодог түрибэлгүй ехэ лабораторинууд мэтэ болоно. Тиигэжэ хубилгаха үедэнь айхабтар ехэ эршэ хүсэн гарадаг байха юм. Наранай спекторые шэнжэлхэдэ, тэрэнэй бүхы шэгнүүрэй 50 үлүүтэй процентын хэмжээтэй угаа ехэ водород Наранда бии гэжэ тодорхойлогдоо. Наран гээшэмнай водородойнгоо энэ нөөсые ашаглан, хэдэн миллиард жэлэй турша соо манай Газар дэлхэйе гэрэлтүүлжэ, дулаасуулжа байдаг. Тэрэнэй элшэ ба хүсэниинь үшөө хэдэн миллиард жэлдэ хүрэхэ жэшээтэй байна. Огторгойн бэе бодосуудые, тодорхойлон хэлэбэл—манда тон дүтын одон тоотой Наранай бүрилдэлые шэнжэлхэ эрдэм ухаанай хүгжэhэн бүхы шатануудынь Юртэмсын гүн худар улам ехээр нэбтэрэн орожо байгаа хүнэй оюун бодолой гайхамшаг ехэ хүсые харуулhан эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

А. МАСЕВИЧ, физико-математическа наукануудай кандидат.

...ран гээшэмнай Газар дэлхэй ...ии бүхы ажамидаралай эшэ ...эн болоно. Тэрэнэй элшэнүү... манай дэлхэйе гэрэлээр, дулаа...сангадаг юм. Наран хадаа уhа...hалхинай, ямаршье түлишын ...гаргуулха нүхэсэл болодог. ...hэ, торф шатаан хэрэглэхэдээ, ...н урда сагта ургамалнуудай ...руулан нөөhэн эршэ хүсые — ...ай элшын хүсые ашаглана гээ... Эдэ хоолнайшье — Газар ...йдэ наранай нүлөөлэн бүрил...эн зүйлнүүд мүн гэжэ мэдэхэ ...бди.

...ээ нэгэтэ, газарай нэгэ хуби...шэнинсын hаяхан бултайжа ...эн ногоон хэлхы дээрэ наранай ...уhаhан байгаа... Тэрэ элшэ за..., гэрэл гарахаяа болибошье, ...он үгы болоогүй. Мүнөөхи эл...гамал дотор шэнгээд, углекис... соо ниилэн холисолдоhон угле... ба кислородой жэжэхэн хуби...й хоорондын холбоое таhалhан ... Сүлөөрhэн углерод... удаан ...о ургамалые дамжаhанай hүү...крахмалай... гү, али клейкови...үхэлтэйгөөр үрэ дотор суглар...м. Алиныье формонь эдидэг ...гурилаймнай шухала хубинь ...ко ороод, бидэнэй бэе махабад...энгэhэн, нервэдэ нүлөөлhэн ...ай. Углеродой атомууд манай ...эмууд дотор кислородтой да...иилээд, нуhа дамжажа бүхы ...тарадаг. Химическэ шанартай...бэдэмнай шэнгэhэн наранай ...дахинаа эршэ хүсэн боложо ...даг юм. Наранай энэ элшэнь ...иие дулаасуулдаг, бидэниие ...эдэг... «Наранай элшын кон...этээр бүридэhэн эдеэ хоол би... организмда хүсэ шадал үгэдэг ...ли болоно» гэжэ ородой агуу...эмтэ К. А. Тимирязев «Урга... ажамидарал» гэдэг зохёол ...бэшэhэн байна.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

УЛАСХООРОНДЫН ТҮГШҮҮРИЛЫЕ ҺУЛАРУУЛХА ГЭЖЭ АРАДУУД ЭРИНЭ

Дэлхэйн олониитэ Женевэдэ болохоёо байгаа агууехэ дүрбэн гүрэнэй зүблөөн тухай мэдээсэлые гүн ехэ ханалтатайгаар хүлеэн абаа. Бүхы оронуудай эб найрамдалда дуратай хүнүүд уласхоорондын түгшүүрилые зөөлэрүүлхэ, гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэн найдалгые бии болгохо гэһэн һаналаа энэ зүблөөнтэй холбоно. Энэ хадаа арадуудай хани барисаата суг ажаллалгые хүгжөөхэ үндэһэ һуури болохо байна.

Индийскэ олониитын һаналые мэдүүлэн, «Индиан экспресс» газетэ болбол Женевэдэхи зүблөөн «Эб найрамдалай замда ехэ алхам болохо юм, тэрэнние этигэл найдабаритайгаар амаршалха хэрэгтэй» гэжэ бэшэнэ. Бүхы түбинүүдэй арадууд зүблөө зарлаха тухай шиидхэбэрине һайшаана. Эб найрамдалай хэрэгые хүндэлдэг хүн бүхэн дүрбэн гүрэнэй правительствонуудай толгойлогшонорой уулзалгань һайн дүнгүүдтэй байха гэжэ хүлеэнэ, тэрээндэ этигэнэ.

Июлиин 18-да зүблөөнэй нээгдэхэ ябадалые Советскэ Союзай зүбшөөжэ, Франциин, Англиин ба Холбоото Штадуудай правительствонуудта Советскэ правительствын эльгээһэн ното дэлхэйн хүн зоноор ехээр һайшаагдаһан байна. Имагтал Советскэ Союз хадаа шиидхэгдээгүй асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхын тула оролдоно гэжэ дэлхэйн олониитэ дахин этигэбэ.

Эб найрамдалай советскэ эрид шууд политика һайн үрэ дүнгүүдтэй байна, уласхоорондын оршон байдалда угаа ехээр нүлөөлнэ гэжэ һүүлэй үеын событинууд бүхы дэлхэйдэ тодорхойгоор харуулаа. Австритай гүрэнэй договорые баталһанай үндэһөөр СССР-эй ба Югославиин хоорондохи харилсаануудые таатай зохид болгоһон, һайжаруулһан советско-югославска хэлсээнүүдэй амжалтатайгаар дүүрэлгэ, Советскэ Союзай болон Германска федеральна республикын хоорондо дипломатическа, худалдаа наймаанай харилсаануудые тогтоохо тухай Советскэ правительствын дурадхал, буу зэбсэгүүдые хороохо, атомна зэбсэг хорихо, шэнэ дайнай аюул зайлуулха асуудалнууд тухай советскэ дурадхалнууд, уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха талаар Советскэ Союзай абаһан бусад хэмжээнүүд эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ СССР-эй хэһэн ехэ нэмэри болоно.

Советскэ гүрэнэй эб найрамдалда дуратай доторой политикые бүхы оронуудай арадууд һайнаар ойлгон дэмжэнэ. Гэбэшье, эб найрамдалай дайсад, нэн түрүүн США-гэй ээрхэг түримхэй бүлэг нюурнууд олониитын һаналые тоодо абаха дурагүй байна. Тэдэнэр уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха гэһэн ямаршье үүсхэлдэ эсэргүүсэхые али болохоор оролдоно.

Удаан саг соо һаад түбэг ушаруулһанай һүүлээр дүрбэн гүрэнэй зүблөө зарлаха гэжэ зүбшөөгөөд, США-гэй засагые ударидагша бүлэгүүдэй эгээн хархис түлөөлэгшэд өөһэдынгөө условинуудые табиха гэжэ оролдобо. ТАСС-эй һая хэһэн мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес хадаа уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэ талаар зүблөөн дээрэ «шэнэ конструктивна үүсхэл» Советскэ Союзай гаргахыень эрибэ. Гэхэтэй хамта, тэрэ хадаа огто байдаггүй «Зүүн Европын оронуудай асуудалые», «Уласхоорондын коммунизмын ажал-ябуулга тухай асуудалые» зүблөөнэй зүбшэн хэлсэлгэдэ США-гэй табиха һанаатай байһан тухай соносхобо. «Хүсэ хэрэглэлгын хараа бодолтой» мэдээжэ американска политикые —тэрэнние үмөөрэгшэдэй мүнөө хүрэтэр амжалта туйлаагүй политикые Даллесай хэлэһэн үгэнүүд сооһоо ойлгожо абахын тула тиимэшье хурса нюдэн хэрэгтэй бэшэ байгаа.

Американска пропаганда хадаа дүрбэн гүрэнэй зүблөөе амжалтагүй болгохо гэжэ уридшалан оролдоно. Жэшээлхэдэ, «Нью-Йорк Таймс» газетэ хадаа тус зүблөөн «Эб найрамдал тогтоохо замда ямаршье бодото амжалта туйлахагүй юм» гэжэ мэдүүлнэ. «Баруунай оронуудай буу зэбсэгүүдые хуряаха, тэдэнэй аюулгүй байдалай системые үгы хэхэ» гэжэ Советскэ Союзай оролдожо байһан хэбэртэйгээр баталан хэлэхэ зуураа, «Нью-Йорк Таймс» газетэ мүн лэ иимэ удхатайгаар хэлэнэ. Зүблөөнэй амжалтада һаад хэхын тула США-гэй тодорхой бүлэг нюурнууд али бүхы юумэ хэнэ гэжэ эдэ баталалганууд эли тодоор харуулна.

Энээнние хараадаа абаад, «Жэньминьжибао» гэжэ Хитадай газетэ бүрин үндэһэ баримтатайгаар иигэжэ бэшэнэ: «Зүблөөнэй амжалтагүй байжа болохоһоонь США-гэй зонхилогшо нюурнууд һанаагаа зобоно бэшэ. Үгы даа, тэдэнэр зүблөөнэй амжалтатай байхаһаа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгын политикые ба атомна дай бэлэдхэлгые ябуулхадань тэдээндэ һаад хэхэ ябадалһаа айна... Советскэ Союзда этигэхэгүй байдал бии болгохо, зүблөөнэй амжалтатайгаар хүдэлмэрилгэдэ һаад хэхэ гэжэ зүблөөнэй эхилхын урда тээ США-гэй ехээр оролдожо байһанние арадуудһаа нюужа болохогүй юм».

Зүүн Европын оронуудай «асуудалые» Женевэдэ зүбшэн хэлсэхэ шухала байһан тухай Даллесай мэдүүлгэ эдэ гүрэнүүдэй сүлөөтэ арадуудай уур сухал ба зэбүүрхэлые үүсхэбэ. «Руде право» гэжэ чехословацка газетэ иигэжэ тэмдэглэнэ: «Чехословаки ба арадай демократиин бусад оронууд хадаа Гватемала бэшэ юм, арадай демократиин оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүд заабол буруу һүрэлгөөр дүүрэхэ юм гэжэ США-гэй мэдэхэ сагынь болоо». Социализм байгуулгын замда түгэлдэр батаар ороһон, эб найрамдалай хүсэтэ лагериин зэргэдэ нягтаар жагсаһан арадай-демократическа оронууд өөрынгөө эрхэ сүлөө ба национальна бэеэ даанхай байдалые нюдэнэй сэсэгы мэтэ хамгаалха, өөһэдынгөө агууехэ туйлалтануудта хэнниешье добтолуулхагүй байна.

Бүхы дэлхэйн олон зуугаад миллион хүнүүдэй эрмэлзэлгые харуулан, Советскэ правительство хадаа дүрбэн гүрэнэй зүблөөн уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые даб дээрэхи ямаршье услови табингүйгөөр, ёһотой һайнаар зүбшэн хэлсэхэ, уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һулаpуулха бодото хэмжээнүүдые абаха гэжэ тон тодорхойгоор мэдүүлээ. Гэхэ зуура, США-гэй зонхилогшо бүлэг нюурнууд мүнөө үеын энэ тон шухала зорилгые шиидхэлгэдэ туһалха гэжэ оролдоногүй. Холбоото Штадуудай үүсхэлээр, июлиин 16-да, тайлбарилан хэлэхэдэ, дүрбэн гүрэнэй зүблөөнэй болохын урда тээ эб найрамдалай асуудалнуудта ямаршье хамаагүй зүйлнүүдые зүбшэн хэлсэхээр Хойто-атлантическа ээрхэг түримхэй блогой сесси үнгэргэхые хараалһаниинь тон гайхалтай юм. США-да һүүлэй үедэ сэрэгэй хиирэн галзууралга бүри хүсэтэйгөөр хэгдэжэ байна. Эдэ бүтэдэ хадаа американска засаг баритша бүлэгүүдэй бодото политикын үрэ мүн.

Эдэ оронуудай арадууд дүрбэн гүрэнэй правительствонуудай толгойлогшонорой зүблөө зарлаха тухай шиидхэбэри һайшаана, уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулхын тула тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ тэрээнһээ хүлеэнэ. Уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ Советскэ Союзай оролдожо байһандал адляар баруунай гурбан гүрэнэй оролдоо һаань, тиимэ хэмжээ-ябуулганууд эхилэн зохёогдожо болохо юм.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН АССАМБЛЕЙН УРДА ТЭЭ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблей Хельсинкидэ июниин 22-ой үдэр нээгдэхэ юм. 80 шахуу гүрэнүүдэй эб найрамдалай тала баригшадай түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха байна. Бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн арадуудай һанал эрмэлзэлгые баримталһан мүнөө үеын тон шухала асуудалнуудые — арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба хани барисаата суг ажаллалгын асуудалнуудые Ассамблей зүбшэн хэлсэхэ юм.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй ассамблейе зарлаха гэһэн уряатайгаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй арадуудта хандаһан сагһаа хойшо 6 һара үнгэрөө. Энэ уряа хаа хаанагүй һайшаагдаа. Ассамблейдэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэлгэ бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы заха хизаарнуудта дэлгэрбэ. Атомна дай бэлэдхэлгэдэ эсэргүү, атомна зэбсэг хорихо тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Венскэ хандалгада хүнүүдэй гар табюулха гэһэн үргэн кампани энээнэй хажуугаар хэгдэнэ.

Мүнөө энэ түүхэтэ хандалгада олон зуун миллион хүн гараа табяа. Тинхэдээ, гар табюулха кампани хаа хаанагүй үргэлжэлһөөр. Энээндэ олон хүнүүд Индидэ, Францида, Швецидэ, Норвегидэ, Италида, Сиридэ, Ливанда ба Европын, Азиин, Африкын, Австралиин, Латинска Америкын болон бусад оронуудта боложо байна.

Олохон оронуудта эб найрамдалай тала баригшадай национальна конференцинүүд ба съезднүүд болобо. Ассамблейдэ ерэхэ делегадууд һунгагдаад, мүнөө Хельсинкидэ ерэжэ байна. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй нэрэ дээрэ угаа олон бэшэгүүд ба телеграммануд ерэжэл, ерэжэл байна. Элдэб янзын мэргэжэлтэй, политическэ ба шажанай үзэл бодолтой хүнүүд эб найрамдалые хамгаалха, шэнэ дай үүдхэхэ арга боломжые агрессивнэ хүсэнүүдтэ олгохогүй гэжэ бүгэдөөрөө оролдожо байһанаа мэдүүлнэ.

Эб найрамдал хамгаалха шухала байһан тухай асуудалые өөһэдынгөө һунгуулиин программануудта бүхы политическэ партинуудай оруулхые, эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхые эриһэн тусхай резолюци Бразилиин эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй һая болоһон ассамблей дээрэ абтаба. Капиталистическэ бусад гүрэнүүдэйшье эб найрамдалай тала баригшад резолюцинууд соогоо иимэ лэ эрилтэнүүдые табина. Эб найрамдалай хэрэг манай өөһэдымнай гарта байна, тэрэнние хангаха бүхы арга боломжонууд бии юм гэжэ бүхы оронуудай арадууд тодорхойгоор мэдэрнэ.

Болохоёо байгаа эб найрамдалай Ассамблей имагта үргэн түлөөлэлгын шэнжэтэй байха юм. Элдэб янзын оронуудай парламентнуудай депутадууд, профсоюзуудай ажалябуулагшад, мэдээжэ уранзохёолшод, уранзураашад, эрдэмтэд, худалдаа наймаанай түлөөлэгшэд, хүдэлмэришэд, таряашад ба бусад хүнүүд Хельсинкидэ сугларха болоно. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй хаа хаанагүй шангадаһанай тодорхой гэршэнь эдэ бүгэдэ болохо байна.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдые олоорнь асууржа мэдэһэнэй үндэһөөр, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюро хадаа Ассамблейн заседаниинууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгын ямар байха тухай дурадхалнуудые зохёогоо. Атомна зэбсэг хуряалгын ба хорилгын, арадуудай хоорондохи бүгэдэниитын аюулгүй байдал сахилгын ба харилсан ажаллалгын, национальна бэеэ даанхай байдалай ба ондоо оронуудай хэрэгтэ хамааралсахагүй байлгын асуудалнуудые түрүүшын ээлжээндэ табина. Бэе бэедээ этигэдэг байһанай оршон байдалда эдэ тон шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа удаан сагай, бата бэхи эб найрамдалые хангахын түлөө арадуудай тэмсэлдэ шэнэ хүсэтэ түлхисэ болохо шиидхэбэринүүдые абаха арга олгохо байна.

Эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсан ажаллалгын дайсад болбол эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй түлөөлэгшэдэй Ассамблейн удхашанарые багадхаха гэжэ шадалаараа оролдоно.

Уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулгада һаад хэхэ гэжэ ээрхэг түримхэй бүлэгүүдэй оролдожо байһан мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда, олон миллион шэнэ хүнүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ оролсоно. Тиин энэ хадаа мүнөө үеын баатарлиг энэ хүдэлөөнэй эршэ шадалынь мүн гээшэ. Дэлхэйн арадууд Женевскэ зүблөөн дээрэ мэдээжэ шиидхэбэринүүдые абалгада туһалаа. Тэдэнэр шэнэ дайнай аюулые зайлуулхын түлөө тиимэ лэ эрид зоригтойгоор хододоо тэмсэхэ зоригтой байна.

Эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэн Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейе амаршална, дэмжэнэ. Энэ хадаа тэрэнэй ехэ ба шухала хүдэлмэриин амжалтые хангаха юм.

Д. БОЧАРОВ.

Англида забастовкын хүдэлөөн болоно

ЛОНДОН, июниин 17. (ТАСС). Англиин 6 томо портнуудта—Лондон, Ливерпуль, Манчестер, Биркенхед, Гулль, Рочестер городуудта 20 мянган докернуудай забастовко дүрбэдэхи неделиеэ боложо байна. Эдэ портнуудта забастовко болоһон ушарһаа 300 судна хүдэлнэгүй.

Забастовко болюулхые портнуудай эзэдэй ба захиргаашадай али болохоор оролдожо байбашье, докернууд өөһэдынгөө эрилтын хангагдахын түлөө эрид шангаар тэмсэнэ. Забастовко хэгшэд докернуудай ба ашаа зөөгшэдэй профсоюзые бүрин гүйсэдөөр мэдэрхэ гэһэн эрилтэ хэбэ.

Салин хүлһэ дээшэлүүлхые эриһэн далайн томо хэдэн пароходой морягууд докернуудтай хамтадаа өөһэдынгөө эрхэ хамгаална. Үсэгэлдэр «Куин Мэри» гэжэ пароходой морягууд забастовко хэгшэдтэй нэгэдэбэ. Тиин энэ пароход Нью-Йорк ошохоёо ээлжээтэ аянда гаража шадаагүй.

Забастовко болюулха зорилгоор, эзэдынь забастовко хэгшэдые айлгаха гэжэ оролдоно. Лондонско радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр суднаар ябалгын компаниинууд 300 шахуу морягуудые хүдэлмэриһөөнь гаргаба.

Оманай территоридо английска сэрэгүүдэй добтолон оролго

ПАРИЖ, июниин 16. (ТАСС). Франс Пресс агентство Каирһаа иигэжэ дамжуулна: мүнөөдэр арабска оронуудай Лигын генеральна секретариадта эльгээгдэһэн телеграмма соо Оманай засагай толгойлогшо имам Галеб Ибн али Аль-хан британска зэбсэгтэ хүсэнүүд Оманай территоридо гурбан газараар добтолон ороод, хэдэн тосхонуудые эзэлээ гэжэ арабска оронуудай Лигэдэ мэдээсэбэ. Арабска оронуудай Лигын дары хамаархахые имам эрибэ.

Арабска оронуудай Лигын генеральна секретариат Оманай имамай гомдолые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин дэргэдэхи өөрынгөө саг үргэлжын түлөөлэгшэдэ яаралтайгаар дамжуулан үгөө.

Урда Вьетнамай байдал

НЬЮ-ЙОРК, июниин 16. (ТАСС). Сайгонһоо Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, «Хоа-Хао» гэжэ бүлгэмэй генерал Бакутын командовани доро олон партизанууд Сайгонһоо баруулжаа 70 мильдэ байдаг хулһан модотой намаг тэгшэ газарта оробо гэжэ һураг дуулаһан хүнүүд июниин 15-да мэдээсэбэ. Июниин 14-нэй һүни партизанууд энэ райондо дүтэ байдаг Као-Лант городые миномедуудаар буудаа. Бүһэлэгдэһэн газарһаа Меконг мүрэнние дабажа Нго Динь Дьемэй правительственна сэрэгүүдэй мултаран гаралгада һаад хэхын тула тэдэнэр хүүргэ тэрэшэлэн эбдэбэ.

Нго Динь Дьем хадаа үймөөшэдтэй сугтаа ажаллаһан дээрэһээнь политическэ эгээн хүсэтэ 16 дайсадайнгаа хубиин үмсэ зөөрние тусхай декредээр хуряан абаа гэжэ корреспондент мэдээсэнэ. «Хоа-Хао» бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэдэй эзэлүүри хуряагдаха гэжэ соносхогдоо.

ПАРИЖ, июниин 17. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Кохинхинын баруун талада, Бассак мүрэнэй урда эрье дээрэ, Канто ба Лонг-Ксюенэй хоорондо байдаг Тхот-Нот райондо Нго Динь Дьемэй правительствын сэрэгүүдэй ба «Хоа-Хао» гэжэ буһалгаашадай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ Бакутын сэрэгүүдэй хоорондо шанга байлдаанууд боложо байна. Тхот-Нотын сэрэгэй лагерие Бакутын сэрэгүүдэй миномёдуудаар буудаһанай һүүлээр байлдаанууд эхилээ.

Лаостохи байдал

ПЕКИН, июниин 17. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Ханойһоо иигэжэ дамжуулна:

Вьен-Тьянай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Лаосто ажаглалта ба хиналта хэхэ уласхоорондын комисси хадаа политическэ конференциин хүдэлмэрине һэргээхэ, мүн Лаосто политическэ асуудалые түргэнөөр шиидхэхэ тушаа хэлсээ дахин хэжэ эхилхыень королевскэ лаотянска правительствые уряалба.

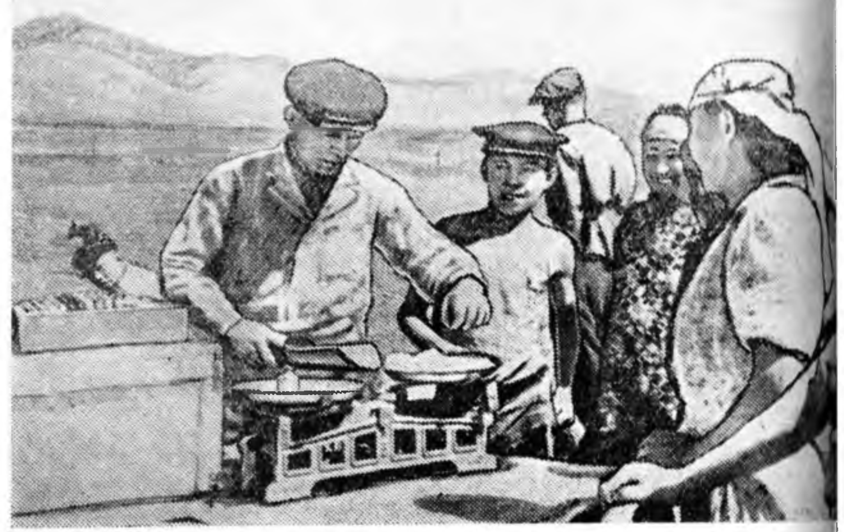

Кударын аймагай Тамирска сельпогой № 1 магазин недели бүхэндэ х... фермэ, гүүртэнүүд, полевой стануудаар гаража, нүүдэл наймаа эмхидхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус магазинние даагша Алексей Кононович Степанов си... траншей малтахаяа воскресенигтэ гараһан колхозниигуудта эд бараа худалдажа бай...

А. Мантаевай фото.

Студентнэр колхоздо туһална

Кяхтын педагогическа училищиин студентнэр болон багшанарай коллектив аймагайнгаа Маленковой нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаһаар гурбан жэл боложо байна. Училищиин коллектив колхозой ажалда нилээд ехэ туһаламжа үзүүлээ. Жэшээнь, гансахан энэ жэлэй турша дотор студентнэр колхозой Табангут гэжэ нютагта улаан булан түхеэржэ, 150 гаран ном бэлэглэһэн, колхоздо ошожо 6 дахин концерт харуулһан байна. Мүн энэ хабар 35 кубометр барилгын модо, 200 гаран кубометр барилгын шулуу эдэнэр колхоздо бэлэдхэжэ үгөө.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ зорилгоор шефтээ абаһан колхоздоо шадаал һаа ехэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ студентнэр хамтынгаа суглаан дээрэ шиидэһэн юм. Энээнээ хүсэндэнь хүргэн, колхозой 112 га ...май дээрэ кукуруза, 80 га та... дээрэ хартаабха квадратно-гнез...вой аргаар тарижа үгэбэ. Тэрэш... училищиин комсомолецууд энэ ... хозой эбэртэ малай нэгэ фер... гурбан га газарта наг ... болон үнэһэ гаргажа үтэгж... хэһэнэйнгээ һүүлээр кукуруза та...һан юм. Тэрэнээ зунайнгаа ама...тын үедэ комсомолецууд харуу...жа, хуряажа үгэхэ гэһэн уялга аб...

Гадна, училищиин студент... байгша оной апрель һараһаа ...шо колхозой полевой стан б... фермэ, гүүртэнүүдтэ 150 гаран ... лозунгнуудые бэшэжэ, 10 гаран ...томонтаж болон плакадуудые ...лэдхэжэ үгэһэн, хүдөө ажахын ...тературын 50-яад ном бэлэг... байна.

Б. Ванчи...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО...

ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз-Титогой ба Бирмын премьер-министр У Ну гэгшын хоорондо болоһон хэлсээнүүд тухай коммюнике

БЕЛГРАД, июниин 17. (ТАСС). Бирманска Союзай премьер-министр У Ну ба ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз-Тито хоёрой хоорондо июниин 6-һаа 16 хүрэтэр Югославида болоһон хэлсээнүүд тухай коммюнике газетэнүүдтэ толилогдобо.

«Хоёр правительство эбтэйгээр ажаһуулгын политикые бүри һайнаар бэелүүлхэ, хөөрэлдөө ба хэлсээ хэжэ, уласхоорондын бүхы асуудалнуудые Нэгэдэмэл Нацануудай Организацяар дамжуулан, тэрэнэй зорилгонууд ба принципүүдтэй зохилдуулан шиидхэхэ, тэгшэ эрхэтэй байлгын үндэһэ һуури дээрэ арадуудай хоорондо эб найрамдалай харилсаа тогтоохо гэжэ эрид шангаар шиидэнхэй байһанаа, саашадаа энээнние бэелүүлхын тула бүхы хүсэеэ үгэхэ байһанаа гэршэлбэ» гэжэ коммюнике соонь хэлэгдэнэ.

Экономическа болон культурна асуудалнуудай талаар хоорондохи харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ тухай асуудал хэлсээнэй үедэ тэрэшэлэн зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хоёр правительствонууд экономическа харилсан ажаллалгые бэхижүүлхэ, хэрэгтэй болоһон ушарта экономическа зарим асуудалнуудаар удаан болзоророй хэлсээ баталха гэжэ шиидэбэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 3... культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н-00486. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 32...